

Єгрешій Олег Ігорович,
кандидат історичних наук,
доцент кафедри історії України і методики викладання історії
факультету історії, політології і міжнародних відносин
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
orcid.org/0000-0002-0639-910X
ludyna@ukr.net

Мужик Ростислав Петрович,
здобувач освітнього рівня магістра ОПП «Богослов'я»
Івано-Франківської академії Івана Золотоустого,
здобувач освітнього рівня магістра за ОПП «Середня освіта (Історія)»
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
orcid.org/0009-0005-5730-2442
mrpmmm2001@gmail.com

ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЛАДИКИ СОФРОНА МУДРОГО (1923–2014): ОГЛЯД ІСТОРИОГРАФІЇ¹

Мета роботи. Аналіз історичних та історіографічних джерел для з'ясування стану наукового розроблення проблеми життя і діяльності владики Софрона Мудрого (1923–2014), монаха-василіянина, ректора Української папської колегії святого Йосафата, співробітника української секції Радіо Ватикану, ректора Івано-Франківського теологічно-катехитичного духовного інституту (теологічної академії), єпископа Івано-Франківської єпархії УГКЦ. *Результати.* У статті розглянуто процес зародження та розвитку історіографічних джерел про життя та діяльність єпископа УГКЦ Софрона Мудрого, окреслено основні здобутки істориків та перспективні напрями подальших досліджень. *Висновки.* Автори обґрунтовують думку, що дослідження проблем національної та релігійної ідентичності українців потребують звернення до біографій відомих діячів Церкви. Історіографічний аналіз проблеми проведено з використанням двох підходів: послідовно хронологічного (виокремлено три умовні періоди: 1923–1994, 1994–2014 і після 2014) та «принципу конуса» (із поділом на три групи історіографічних джерел). У результаті встановлено, що життя та діяльність владики Софрона Мудрого в історіографії поступово стають предметом уваги дослідників, передусім істориків, релігієзнавців і богословів. Основний акцент у працях сучасних дослідників зроблено на діяльність владики Софрона Мудрого як ректора закладу вищої богословської освіти та єпископа-ординарія УГКЦ в Івано-Франківську. Однак ще багато сторінок його біографії чекають майбутніх дослідників.

Ключові слова: історіографія, історіографічні та історичні джерела, Українська греко-католицька церква, Українська папська колегія святого Йосафата, Івано-Франківська єпархія, Івано-Франківський теологічно-катехитичний духовний інститут/теологічна академія, єпископ Софрон Мудрий.

¹ Дана стаття виконується в рамках держбюджетної комплексної теми кафедри історії України і методики викладання історії Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Науково-дослідного інституту історії Церкви Івано-Франківської академії Івана Золотоустого «Реабілітована пам'ять: сторінки історії УГКЦ в особах» (державний реєстраційний номер: 0123U103003; дата реєстрації 26.06.2023 року, термін виконання з 01.07.2023 року по 30.12.2028 року). Див.: В УкрІНТЕІ зареєстровано науково-дослідну тему «Реабілітована пам'ять: історія УГКЦ в особах». Кафедра історії України та методики викладання історії. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. URL: [https://kiu.pnu.edu.ua/2023/07/03/v-ukrintei-zareistrovano-naukovo-doslidnu-temu-reabilitovana-pam-iat-istoriia-uhkts-v-osobakh/?fbclid=IwAR25elMCgv8BA5WoOArmljLUPNfVJwH88wmHJ8AyzvIONyXJRqUrmWU6oA.](https://kiu.pnu.edu.ua/2023/07/03/v-ukrintei-zareistrovano-naukovo-doslidnu-temu-reabilitovana-pam-iat-istoriia-uhkts-v-osobakh/?fbclid=IwAR25elMCgv8BA5WoOArmljLUPNfVJwH88wmHJ8AyzvIONyXJRqUrmWU6oA;); Наукові проекти НДІ історії Церкви. Івано-Франківська академія Івана Золотоустого. URL: <http://ifaiz.edu.ua/novyny/1107-naukovi-proiekt-y-ii.html>.

Yehreshii Oleg,

*Candidate of Historical Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at the Department of History of Ukraine
and methods of teaching history,
Faculty of History, Political Science and International Relations
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
orcid.org/0000-0002-0639-910X
ludyna@ukr.net*

Muzhyk Rostyslav,

*Student of the Master's Level of the «Theology»
Ivano-Frankivsk Academy of Ivan Zolotoustoy,
Student of the Master's Level of the «Secondary Education (History)»
Vasyl Stefanyk Prykarpattia National University
orcid.org/0009-0005-5730-2442
mrpmmm2001@gmail.com*

THE LIFE AND ACTIVITY OF BISHOP SOFRON MUDRYI (1923-2014): A REVIEW OF HISTORIOGRAPHY

The aim of the work. Analysis of historical and historiographical sources to clarify the state of scientific development of the problem of the life and work of Bishop Sofron the Wise (1923–2014), a Basilian monk, rector of the Ukrainian Pontifical College of St. Josaphat, employee of the Ukrainian section of Vatican Radio, rector of the Ivano-Frankivsk theological and catechetical spiritual institute (hence the theological academy), bishop of the Ivano-Frankivsk Diocese of the UGCC. The results. The article examines the process of creation and development of historiographical sources about the life and activities of the UGCC bishop Sofron the Wise, outlines the main achievements of historians and promising directions for further research. Conclusions: The authors justify the opinion that the study of the problems of the national and religious identity of Ukrainians requires turning to the biographies of famous figures of the Church. The historiographical analysis of the problem was carried out using two approaches: «consecutively chronological» (three conditional periods are distinguished: 1923–1994, 1994–2014 and after 2014) and «cone principle» (with division into three groups of historiographical sources). As a result, it was established that the life and activity of Bishop Sofron the Wise in historiography is gradually becoming the subject of attention of researchers, primarily historians, religious scholars and theologians. The main emphasis in the writings of modern researchers is on the activities of Bishop Sofron the Wise as rector of the institution of higher theological education and ordinary bishop of the UGCC in Ivano-Frankivsk. However, many more pages of his biography await future researchers.

Key words: historiography, historiographical and historical sources, Ukrainian Greek-Catholic Church, Ukrainian Pontifical College of St. Josaphat, Ivano-Frankivsk Diocese, Ivano-Frankivsk Theological and Catechetical Spiritual Institute / Theological Academy, Bishop Sofron Mudryi.

Актуальність проблеми. Сьогодні, у першій чверті XXI ст., особливо в умовах повномасштабної війни російської федерації проти України, Українська греко-католицька церква (УГКЦ) відіграє важливу роль у процесі становлення Української нації та державності, утвердженні української національної ідентичності та громадянського суспільства (у контексті Закону «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» від 13.12.2022), зокрема через

інститути військового та медичного капеланства, соціальне служіння і волонтерство, вплив на виховання української молоді тощо. Для кращого розуміння соціальної ролі УГКЦ та визначення шляхів подальшої співпраці з державною владою важливим є звернення до історичного досвіду цієї конфесії у XX – на початку XXI ст., зокрема багатой спадщини її ієрархів, як відомих митрополитів Андрія Шептицького, Йосифа Сліпого, Івана Мирослава Любачівського, Любомира Гузара (Нариси історії УГКЦ, 2022, т. 1, т. 2),

так і менш відомих, але достатньо діяльних єпископів.

Серед них особливе місце посідає владика Софрон Мудрий, життєвий шлях якого розпочався в Україні, юнацький і дорослий періоди проходили в українській діаспорі Німеччини, США, Італії та Ватикану, а в зрілому віці завершився на батьківщині, його ж активна наукова, педагогічна, богословська й архипастирська діяльність завжди розгорталася під гаслом служіння Богові та Україні «під опікою Божого Провидіння» (Мудрий, 2008, с. 7). Актуальним і часто цитованим залишається ще один вислів владика Софрона Мудрого: «Вчора вже історія, завтра – це майбутнє, Бог дає нам сьогодні, щоб кожен із нас посвятив свою працю для нашої любові України» (Війтишин, 2024, с. 12), або ж в іншій версії: «Вчорашній день вже не мій. Завтрашній день ще не мій. Але нинішній день мій. Отже, кожний нинішній день стараюся проживати всю повноту злуки з Богом, з його святою волею і, де можливо, творити добро і уникати зла. Це філософія мого життя» (Нечвідова, 02.11.2014). Це гасло ієрарха, своєрідне кредо його життя, спонукає нас до уважнішого дослідження його життя й багатогранної діяльності.

Аналіз найновіших досліджень і публікацій. У зв'язку з відзначенням ювілею 100-ліття зі дня народження владика у 2023 р., зокрема у формі Міжнародної науково-практичної конференції «Життя і діяльність владика Софрона Мудрого (до 100-річчя від дня народження)» (м. Івано-Франківськ, 27–30 листопада 2023 р.), очевидно, можна було спостерігати перший «історіографічний резонанс» у дослідженні його біографії (*Добрий Пастир*, 2024). Однак уважніший аналіз публікацій указує на необхідність більш ретельного й об'єктивного дослідження усіх періодів життя і різних аспектів діяльності владика Софрона Мудрого на основі нових історичних та історіографічних джерел.

Метою статті є аналіз історичних та історіографічних джерел для з'ясування стану наукового розроблення проблеми життя і діяльності владика Софрона Мудрого (1923–2014), монаха-василіянина, ректора Української папської колегії святого Йосафата, співробітника української секції Радіо Ватикану, ректора Івано-Франківського

теологічно-катехитичного духовного інституту (теологічної академії), єпископа Івано-Франківської єпархії УГКЦ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Історіографічний аналіз життя та діяльності будь-якої історичної особи розпочинають, як правило, уже після її смерті або тоді, коли можна оцінити масштаб і значення її діяльності для певної соціальної групи, регіону чи держави у цілому. Це пов'язано, передусім, із необхідністю досягнення більш тривалої часової перспективи, з відстані якої увиразнюються місце та роль історичної особи у певний історичний період. Тому сьогодні, на початку 20-х років XXI ст., дослідження життя та діяльності владика Софрона Мудрого, очевидно, перебуває на початковій стадії, коли корпус історіографічних джерел, що розкривають його біографію, лише формується, а окремі праці певною мірою можна відносити однаково як до історіографічних, так і до історичних джерел.

Для успішної реалізації поставленого завдання – окреслити стан наукового розроблення проблеми життя і діяльності владика Софрона Мудрого – необхідно врахувати загальні підходи до історіографічного аналізу якої-небудь проблеми. Основне завдання історіографії, за визначенням А. Коцура, «полягає у тому, щоб показати, як відбувалося нагромадження історичних знань, як розширювалося коло історичних понять і уявлень, як запроваджувалися у вжиток нові історичні джерела, що були доступні історикам певної епохи...» (Коцур В., Коцур А., 1999, с. 7). Виходячи із цієї рекомендації, історіографічний аналіз будь-якої наукової проблеми історичного дослідження можна провести за двома підходами: перший передбачає послідовний хронологічний аналіз історіографії з можливим урахуванням різних історіографічних напрямів і наукових шкіл, другий – за «принципом конуса» – дає змогу «вписати» досліджувану проблему в ширший контекст більш загальної наукової проблеми, а отже, поступово проаналізувати її від «вищого», загального, рівня до «середнього» рівня, а далі – до «нижчого», більш конкретного рівня, на якому розкриваються окремі аспекти досліджуваної проблеми (Яковенко, 2007, с. 317–319; порівн.: Оглоблин, 1969, с. 12–29). Тож спробуємо

використати обидва підходи (послідовний хронологічний та «принцип конуса») до історіографічного аналізу життя та діяльності владики Софрона Мудрого.

Відповідно до традиційного послідовно хронологічного підходу, історіографію життя та діяльності владики Софрона Мудрого на сучасному етапі (у 2024 р.) можна умовно поділити на три періоди.

Перший період історіографії проблеми, датований орієнтовно 1950–1994 рр., повинен би враховувати ті публікації, що розкривають окремі епізоди його життя та діяльності спершу як студента-семінариста-богослова, а потім – як віце-ректора, а з 1974 р. – ректора Української Папської колегії святого Йосафата, співробітника української секції Ватиканського радіо, учасника Комісії з підготовки Кодексу канонів Східних Церков, а отже, можуть рівнозначно трактуватися як історичні, так й історіографічні джерела, адже в них епізодично з'являлися короткі біографічні відомості про нього. Однак ретельний аналіз доступних відомих бібліографічних показників о. І. Патрило, на жаль, не приніс бажаних результатів, адже дав змогу виявити лише три праці самого Софрона Мудрого, які він опублікував уже як ректор богословського закладу Української католицької церкви в діаспорі, – це «Нарис історії Української Папської Колегії святого Йосафата в Римі», «Нарис історії Церкви в Україні» та «Історія проповідництва на Україні» (анотації див.: Патрило, 1988, т. 2, с. 236 (п. 808); Патрило, 1995, т. 3, с. 60 (п. 162), 205 (п. 718)). Тим часом діаспорний богослов та історик Церкви о. Дмитро Блажейовський в одному зі своїх науково-довідкових видань 1984 р. наводить окремі епізодичні факти про Софрона Мудрого як студента-богослова у різних богословських навчально-наукових інституціях, який упродовж 1955–1968 рр. здобув ступені бакалавра, ліцензіата і доктора в галузі богослов'я та канонічного права (Błażejowskyj, 1984, р. 186, 213, 222, 307, 347). Зрештою, сам о. Софрон Мудрий в опублікованій того ж 1984 р. праці «Нарис історії Української Папської Колегії святого Йосафата в Римі» наводить окремі епізоди своєї діяльності як віцеректора та ректора цього богословського закладу (Мудрий, 1984).

Другий період розвитку історіографії життєпису владики, умовно датований 1994–2014 рр. та пов'язаний із його діяльністю на батьківщині в Україні, частково розкривається в тих публікаціях сучасників владики Софрона Мудрого і його власних творах (автобіографічному нарисі та інтерв'ю), які, однак, уже більш чітко і послідовно, ніж джерела попереднього періоду, можемо поділити на історичні джерела та історіографічні джерела-дослідження. Так, значну кількість публікацій у формі біографічних довідок, уміщених у цей період у засобах масової інформації (таких як газети «Нова Зоря», «Галичина» та ін.) чи на вебсайтах офіційних установ, закладів і організацій (як-от Синоду єпископів УГКЦ, Івано-Франківської архієпархії і митрополії УГКЦ, Івано-Франківської духовної семінарії УГКЦ, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Василіянського Чину), попри їх узагальнюючий історіографічний характер можемо віднести скоріше до історичних джерел, що розкривають лише найбільш знакові події у житті та діяльності ієрарха (див., зокрема: Владика Софрон Мудрий, *Синод Єпископів УГКЦ*, 2024; Владика Софрон Мудрий, *Добрий Пастир*, 2024, вип. 19, ч. 1, с. 6–10; *Історія Архієпархії*, [б/д]; *Історія та сучасність семінарії*, [б/д]; Владика Софрон Мудрий ЧСВВ..., *Провінція...*, [б/д]; Софрон Мудрий, *Прикарпатський...*, [б/д]; Владика Софрон Мудрий, *Золочів.net*, 24.02.2012). Такий самий скромний, хоча й дещо відмінний за формою подання, інформаційний потенціал мають некрологи та пізніші згадки про роковини смерті, опубліковані різними мас-медіа (В Івано-Франківську попрощалися..., *CREDO Україна*, 03.11.2014; Відійшов по вічну нагороду..., *Радіо Ватикан*, 31.10.2014; Помер владики..., *РІСУ*, 31.10.2014; Помер владики..., *CREDO Україна*, 31.10.2014; Помер владики... *Надвірянська РДА*, 31.10.2014; Святої пам'яті..., *Радіо Ватикан*, 31.10.2014; День поминання..., *Eparchia Wroclawsko-Koszalinska...*, 31.10.2023; Треті роковини смерті..., *CREDO Україна*, 31.10.2017; Сьогодні минає шоста річниця..., *ІФДС*, 31.10.2020). Третім різновидом історичних та історіографічних джерел цього часу є інтерв'ю з владикою, у яких

елементи його біографії певною мірою знаходили відображення, розкриваючи різні аспекти його діяльності, зокрема служіння ректором Папської колегії св. Йосафата в Римі та ведучим програм української секції Радіо Ватикан, працю над розвитком богословського вищого навчального закладу в Івано-Франківську, архипастирську турботу про українців (Костюк, 12.07.2005; Костюк, 30.07.2013; Крайній, 19.02.2010; Владика Софрон – двічі Мудрий, *Нова Зоря*, 2007, ч. 46, с. 4; Бодак, 19.02.2011; Владика Софрон..., *Агенція новин «Фіртка»*, 27.09.2013; Владика Софрон..., *Львів. Дух. Семінарія Св. Духа...*, 26.02.2013; Мудрий, Делятинський, *Нова Зоря*, 2011, ч. 23, с. 1, 4; Українська секція Радіо ватикан..., *PICU*, 29.03.2010). Окрему нішу в цьому плані зайняла опублікована 2008 р. автобіографічна книга владика Софрона Мудрого «Під опікою Божого Провидіння» (Мудрий, 2008), у якій автор попри відсутність власних щоденників у формі коротких спогадів намагався «все варте уваги в моєму житті... пригадати, розкласти в хронологічному порядку і описати», щоб показати «миттєвості мого життя», яке «зродилося з Божого Провидіння і належить Богові...», а також «моїй рідній, гаряче любленій вітчизні – Україні» (Мудрий, 2008, с. 7). Невдовзі, 2014 р., на основі згаданої книги студія «Апостол» зняла про владика Софрона Мудрого фільм-портрет «Під покровом Божого Провидіння» (Фільм-портрет..., *Місія «Апостол»*, 02.09.2014). Ще одним важливим історичним джерелом, яке розкриває не так епізоди біографії владика, як скоріше різноманітні аспекти його активної праці та розвиток богословської думки у формі «принагідних» проповідей, доповідей, виступів, став опублікований збірник «Слова» у 5 томах (Мудрий, 2002, вип. 1; 2004, вип. 2; 2008, вип. 3; 2009, вип. 4; 2011, вип. 5), а також окремі одиничні публікації в інших збірниках доповідей владика на богословську (Мудрий, 2007, с. 7–9; Мудрий, 2014, с. 314–317) та історичну (Мудрий, 2004, с. 58–60; Мудрий, 1999, с. 20–22; Мудрий, 2006, с. 24–28) тематику. Важливим історичним джерелом також є «Шематизм Івано-Франківської єпархії УГКЦ» за 1995 р., у якому вміщено офіційну біографічну довідку та інші дані про о. Софрона Мудрого

(Шематизм..., 1995, с. 18, 87, 88; Полек, 1995, с. 154–155). Очевидно, окреслена група історичних й історіографічних джерел, зорієнтована для передання наукової та духовної спадщини майбутнім поколінням, викликала інтерес уже його сучасників, які ще до його смерті розпочали досліджувати окремі аспекти його життя та діяльності (їх характеристику наведемо нижче, аналізуючи історіографію проблеми за «принципом конуса»).

Урешті, третій історіографічний період, умовно датований з 2014 р., тобто після смерті владика Софрона Мудрого, можна назвати «науковим періодом» дослідження його біографії, адже тепер, окрім деяких праць мемуарного характеру окремих сучасників владика, публікується все більше наукових досліджень, що ґрунтуються на аналізі «першоджерел» та попередньої історіографічної традиції. Слід зауважити, що значним стимулом у формуванні історіографії проблеми життя і діяльності владика Софрона Мудрого стали відзначення його днів народжень та ювілеїв, зокрема прижиттєвого ювілею 90-ліття (Владиці УГЦ Софрону..., *PICU*, 29.11.2012; Вислуженому єпископу..., *PICU*, 27.11.2013), а пізніше – «комеморативних святкувань», наприклад, у листопаді 2018 р. «вечора пам'яті» з нагоди його 95-літнього ювілею (Білоус, 2018, с. 444–445), а згодом, у листопаді 2023 р., проведення ювілейної Міжнародної науково-практичної конференції з нагоди 100-ліття з дня його народження (Каськів, Білоус, 2023, с. 366; Слово Блаженнішого Святослава..., 2024, с. 11; Блаженніший Святослав привітав..., *Синод Єпископів УГКЦ*, 27.11.2023; В Івано-Франківську відзначили..., *Синод Єпископів УГКЦ*, 29.11.2023; на Івано-Франківщині відзначають..., *PICU*, 27.11.2023).

Використовуючи «принцип конуса» до історіографічного аналізу проблеми життєпису владика, необхідно виокремити такі рівні: перший рівень формують загальні праці, які стосуються ролі ієрархів УГКЦ у суспільній історії, особливо у становленні Української нації та Української державності; другий рівень – ті праці, де сформовано менш-більш цілісний (на момент публікації) історичний портрет владика Софрона Мудрого; третій рівень – ті праці, які розкривають окремі аспекти життя та діяльності владика Софрона Мудрого.

На першому рівні можна виокремити дослідження, присвячені історичній ролі УГКЦ у становленні Української нації та розбудові Української держави, де тією чи іншою мірою згадано особу Софрона Мудрого. Так, В. Марчук у монографії про роль УГКЦ у суспільному житті у ХХ ст. декілька разів епізодично згадував про Софрона Мудрого, передусім як історика Церкви, а також єпископа-ординарія Івано-Франківської єпархії УГКЦ (Марчук, 2016, с. 43, 127, 132, 310, 327, 340, 398, 402). Дослідники І. Андрухів, О. Лисенко та І. Пилипів у колективній монографії про Станиславівську (Івано-Франківську) єпархію УГКЦ лише один раз згадали про о. Софрона Мудрого як ректора Івано-Франківського теологічно-катехитичного духовного інституту (Андрухів, Лисенко, Пилипів, 2010, с. 432). Так само дослідники – автори найновішої колективної монографії з історії УГКЦ (у 2-х томах, 2022 р.) також лише кілька разів згадували про о. Софрона Мудрого виключно як історика Церкви (Нариси історії УГКЦ..., 2022, т. 1, с. 391; 2022, т. 2, с. 296). Водночас слід зауважити, що в декількох узагальнюючих працях з історії релігій та Церкви в Україні, зокрема А. Колодного і П. Яроцького (Історія релігії в Україні, т. 4, 2001), В. Леницька (Леницька, 2003), А. Бабинського (Бабинський, 2019), на жаль, про владика Софрона Мудрого не вміщено жодної згадки. Очевидно, це можна пояснити тим, що для сучасників його постать ще не була достатньо «рівновіддаленою» настільки, щоб можна було оцінювати масштаб його діяльності.

Попри те на початку ХХІ ст. у вітчизняній історіографії поступово з'являлися наукові публікації, присвячені окремим проблемам історії Церкви, у яких епізодично, рідше або частіше, згадувалася і роль владика Софрона Мудрого у відповідних подіях і процесах. Зокрема, короткі відомості про розвиток Івано-Франківської єпархії за його владцтва вміщено у 3-му томі «Альманаху Станиславівської Землі» (Альманах..., т. 3, с. 637–639). Релігієзнавець Д. Марціновська, аналізуючи внесок Чину св. Василя Великого у розвиток богословської освіти, декілька разів відзначила С. Мудрого як дослідника історії Церкви та ректора Української Папської колегії св. Йосафата (Марціновська, 2017–2018, с. 239–244). Роль Софрона Мудрого також як

відомого каноніста відзначили його ж «колеги по цеху», зокрема економіст О. Браславець (Браславець, 2012, с. 44–51), богослов і каноніст О. Хортик (Хортик, 2014, с. 76–83), богослов і каноніст О. Левицький (Левицький, 2011, с. 46–83; Левицький, 2016). Однак значно більше окремих фактів і оцінок діяльності владика вміщено у дослідженнях, присвячених проблемам розвитку Івано-Франківської єпархії УГКЦ та розвитку богословської освіти УГКЦ. Так, Володимир Війтишин, нині Архієпископ і Митрополит Івано-Франківський УГКЦ, досліджуючи процес відродження структур, розвитку і становлення митрополії, особливо відзначив роль Софрона Мудрого в реорганізації територіальної структури, розвитку управлінських органів єпархії та становленні закладу вищої богословської освіти (Війтишин, 2017, с. 9–31). Історик Р. Делятинський підкреслив участь Софрона Мудрого в реорганізації структури деканатів Івано-Франківської єпархії УГКЦ у 1996 р. (Делятинський, 2015, с. 204–233), а також роль владика в комісіях священничої формації та освіти Синоду єпископів УГКЦ (Делятинський, 2019, с. 30–50). Богослов і каноніст О. Каськів свого часу відзначив роль о. Софрона Мудрого у становленні духовної семінарії у 1990–2000-х років (Каськів, 2007, с. 22–26). Невдовзі богослов і релігієзнавець Р. Горбань та історик Р. Делятинський у монографії, присвяченій історії становлення та розвитку богословського вищого навчального закладу УГКЦ в Івано-Франківську, показали визначну роль Софрона Мудрого у формуванні матеріальної бази та кадрового складу колективу, організації навчального та формаційного процесів, загалом в інституційному зростанні теологічної академії (Горбань, Делятинський, 2010, с. 32–104; Горбань, Делятинський, 2011, с. 132). Згодом історик Д. Сенько проаналізував роль владика Софрона Мудрого у розвитку цього ж закладу богословської освіти упродовж 2000–2014 рр., коли він, урахувавши позитивне зростання потенціалу, зазнавав реорганізацій із Теологічно-катехитичного духовного інституту в теологічну академію, а потім – у Богословський університет імені св. Івана Золотоустого (Сенько, 2021). Окремі факти про роль владика Софрона Мудрого, зокрема як голови або члена Синодальних комісій УГКЦ, у розвитку системи богословської освіти УГКЦ в незалежній

Україні згадував у декількох публікаціях історик Р. Делятинський (Делятинський, *РІСУ*, 08.11.2012; Делятинський, 2022, с. 149–198). Разом із тим слід відзначити, що вище окреслені дослідження, у яких особистість Софрона Мудрого згадувалася принагідно, розкривали лише окремі фрагменти його діяльності.

Аналізуючи «другий рівень» історіографічних джерел до проблеми, мусимо визнати, що формуванню цілісного історичного портрету владики Софрона Мудрого на початку XXI ст. не було присвячено жодної наукової праці. Єдиним винятком стала його офіційна біографія, раніше опублікована на сайті Івано-Франківської єпархії (сьогодні вже втраченому внаслідок суттєвих реорганізацій (Єпископ-емерит Софрон Мудрий..., 11.03.2008; Біографії єпископів..., УГКЦ вебархів..., [б/д]), а згодом – на офіційному сайті Синоду єпископів УГКЦ (оригінал: Владика Софрон Мудрий, *Синод єпископів УГКЦ*, [б/д]; републікація: Владика Софрон Мудрий..., *Добрий Пастир*, 2024, с. 6–10). Зрештою, лише у 2020 р. з'явилася одна з перших енциклопедичних наукових статей про владика Софрона Мудрого (Делятинський, Єгрешій, 2020). У традиційно доступному для громадськості довідковому електронному виданні «Вікіпедія» про владика також є окрема стаття з посиланням на окремі джерела інформації (Софрон (Мудрий), *Вікіпедія*, [б/д]), яка, однак, вимагає від дослідників постійної верифікації даних.

Особливо прискіпливого аналізу заслуговують історіографічні джерела «третього рівня», тобто ті дослідження, котрі присвячені різним аспектам життя та діяльності владики Софрона Мудрого, – від його народження і здобуття освіти до продовження освіти і діяльності в діаспорі та завершення земного шляху в Україні. Одними з перших дослідження діяльності владики Софрона Мудрого у 2010-х роках розпочали історики, філологи, філософи і релігієзнавці. Так, історик Р. Кухарський проаналізував спрямовану на національно-патріотичне виховання суспільства громадську діяльність владики Софрона Мудрого у 1997–2005 рр. (Кухарський, 2015, с. 333–340). Дослідник соціальних комунікацій І. Ципердюк висвітлив роль о. Софрона Мудрого у становленні та розвитку української секції Радіо Ватикан, підкреслюючи його особливий внесок у впровадження

нових видів, форм і методів роботи, а також поширення впливу Радіо Ватикану в умовах підпілля УГКЦ на батьківщині (Ципердюк, 2016б, с. 154–159; Ципердюк, 2016а, с. 88–95). Науковиця-філологиня Л. Пена проаналізувала основні риси мовостиллю владики Софрона Мудрого у його працях «Духовні бесіди» та «Слова» (Пена, 2016, с. 83–86; Пена, 2019, с. 53–58). Релігієзнавця Л. Геник, коротко аналізуючи життєпис владики, зосередила увагу на його працях з історії Церкви в Україні та канонічного права (Геник Л., 2017–2018, с. 305–326). Філософи Х. Крайник і Б. Рохман з'ясували генезу релігійно-філософських поглядів Блеза Паскаля у викладі Софрона Мудрого (Крайник, Рохман, 2020, с. 35–39). Історик Ю. Клоновський також звернув увагу на історичні праці владики Софрона Мудрого (Клоновський, [б/д]).

Суттєвий внесок у дослідження життя та діяльності владики Софрона Мудрого зробив один із його учнів – богослов і каноніст О. Каськів, який у серії наукових статей проаналізував і висвітлив, зокрема, основні напрями наукової діяльності владики (Каськів, 2019, с. 25–27), вплив владики на видавничу діяльність в УГКЦ (Каськів, 2022а, с. 34–40) та на розвиток проповідництва (Каськів, 2022б, с. 32–38), роль владики у розвитку закладу вищої богословської освіти в Івано-Франківську (Каськів, 2022в, с. 55–61), вплив на семінарійну формацію і кадрову політику в єпархії (Каськів, Майка, 2021, с. 10–26).

Суттєвим успіхом у дослідженні життя та діяльності владики Софрона Мудрого стала вже вище згадувана Міжнародна науково-практична конференція, присвячена ювілею 100-ліття зі дня народження ієрарха, проведена у листопаді 2023 р. в Івано-Франківській академії Івана Золотоустого, за результатами якої опубліковано серію наукових статей. Ці публікації поступово розкривають як «білі плями» та основні життєві етапи в біографії владики, так і розширюють наукові уявлення про різноманітні напрями його діяльності. Так, О. Маслій уперше окреслила історичні обставини формування світогляду Степана-Василя (в чернецтві Софрона) Мудрого в дитячі та юнацькі роки в родинному місті Золочеві (Маслій, 2024, с. 12–18). О. Маслій у співавторстві з В. Пархомуком висвітлила римський період діяльності о. доктора Софрона Мудрого в редакції

української служби Радіо Ватикан (Маслій, Пархомук, 2024, с. 153–163), у співавторстві з В. Гуцуляком – життєвий епізод єпископської хіротонії Софрона Мудрого 12 травня 1996 р. (Маслій, Гуцуляк, 2024, с. 145–152), а у співавторстві з С. Юнгером показала сприяння владики відновленню відпустового місця Крилоської чудотворної ікони Богоматері (Маслій, Юнгер, 2024, с. 77–82). Історики Т. Зінковський і Г. Жолоб розкрили участь владики у формуванні експозиції історії Церкви в Галичині музею історії Галича (Зінковський, Жолоб, 2024, с. 137–144). Історики О. Єгрешій і Р. Мужик на основі аналізу праць з історії Церкви в Україні і автобіографічних спогадів Софрона Мудрого представили феномен владики-історика «як послідовника класичних католицьких концепцій богослов'я історії» (Єгрешій, Мужик, 2024, с. 120–130). Окрему увагу дослідники звернули і на богословські наукові зацікавлення владики. Богослови А. Яцишин і Л. Тимків проаналізували застосування владикою текстів Святого Письма в основних працях, доповідях на конференціях і церковних проповідях, указано його провідну роль у перекладі «Словника біблійного богослов'я» (Яцишин, Тимків, 2024, с. 47–53). Богослови В. Деркач і Т. Котик указали на зв'язок між християнськими цінностями та національним вихованням у науковій спадщині та поглядах владики Софрона Мудрого (Деркач, Котик, 2024, с. 60–69). Значення Часослова у духовній формації та щоденному житті владики Софрона окреслив у своєму дослідженні В. Пасічник-Рак (Пасічник-Рак, 2024, с. 37–46). Питання ролі владики у розвитку богословської освіти знайшли продовження у двох колективних дослідженнях: богослови О. Каськів і В. Бурдиляк показали особливості навчального процесу та духовної формації семінаристів – майбутніх священників Української греко-католицької церкви під час управління владики Софрона Мудрого Івано-Франківською духовною семінарією, Івано-Франківським теологічно-катехитичним духовним інститутом, а пізніше Івано-Франківською теологічною академією (Каськів, Бурдиляк, 2024, с. 22–36), а історик Р. Делятинський і богослови В. Гоголь і Р. П'яста обґрунтували роль Софрона Мудрого у процесі відновлення та розвитку закладів богословської освіти УГКЦ в Івано-Франківську, у процесі

становлення синодальної програми богословської освіти УГКЦ, формуванні кадрового потенціалу УГКЦ шляхом підготовки в Україні та за кордоном фахівців із різних напрямів богословської науки всієї УГКЦ (Делятинський, Гоголь, П'яста, 2024, с. 83–119). Дослідник С. Генік крізь призму особистих спогадів показав виступи владики Софрона Мудрого як чудового педагога й організатора духовного просвітництва в Івано-Франківському об'єднанні обласного ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, на засіданнях і сесіях Наукового товариства ім. Т. Шевченка, на засіданнях та конференціях в Обласній науковій бібліотеці ім. І. Франка, урочистих зборах, презентаціях книг та інших промовах серед населення області поза храмом (Генік, 2024, с. 54–59). Релігієзнавці А. Колодний і Л. Филипович показали величну постать Софрона Мудрого як «будівничого і Церкви, і освіти, і культури», котрий «для багатьох» став «символом християнськості українця і українськості християнина» (Колодний, Филипович, 2024, с. 70–76). Архієпископ і митрополит Володимир Війтишин, узагальнюючи роки служіння владики Софрона Мудрого, підкреслив його роль у розвитку «духовного, національного, культурного та екуменічного життя на Прикарпатті» (Війтишин, 2024, с. 12–21).

Своєрідними підсумками дослідження життєпису і діяльності владики Софрона Мудрого стали опубліковані бібліографічні покажчики, які відображали творчу спадщину владики та/або його життєвий шлях і діяльність. Один із перших покажчиків наукових праць Софрона Мудрого був підготовлений і опублікований 1998 р. редактором видавництва «Нова Зоря» І. Пелехатим із нагоди 75-літнього ювілею владики (Єпископ Софрон..., 1998). Згодом було підготовлено ще два покажчики богословської наукової спадщини владики – із нагоди 85- та 90-літнього ювілеїв владики Софрона (Єпископ Софрон..., 2013). Окремої уваги дослідників заслуговує підготовлений у 2019 р. співробітниками Івано-Франківської обласної наукової бібліотеки імені І. Франка бібліографічний покажчик «УГКЦ. Історія. Відродження. Ісповідники віри», де постаті владики Софрона Мудрого присвячено окрему тематичну рубрику, що охопила 57 публікацій (УГКЦ. Історія. Відродження. Ісповідники

віри..., 2019, с. 46-50). Важливим кроком для збереження спадщини ієрарха УГКЦ стало заснування іменного фонду владики Софрона Мудрого у Науковій бібліотеці Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Іменні фонди..., Прикарпатський..., [б/д]).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи історіографічний аналіз проблеми життя та діяльності владики Софрона Мудрого, можемо стверджувати, що у першій чверті XXI ст. значно активізувалися наукові дослідження його біографії та окремих аспектів діяльності. Водночас попри наявні численні публікації поступово назріває потреба більш поглибленого та об'єктивного наукового дослідження його життєвого шляху,

багатогранної діяльності та богословської спадщини.

У перспективі, на нашу думку, наукове дослідження біографії владики Софрона Мудрого потребуватиме застосування відповідного методологічного інструментарію історичної науки (наприклад, методів хронологічного, мікроісторії, біографістики та просопографії), що за необхідності розкриття окремих питань (зокрема, розвитку богословських поглядів чи архипастирської праці) може поєднуватися на основі міждисциплінарного підходу з деякими спеціальними (конкретно-науковими) методами таких наукових спеціальностей, як релігієзнавство та богослов'я (див.: Історична наука..., с. 243–244; Яковенко, 2007, с. 229–256; Попик, 2015, с. 122–136; Дашкевич, 2011, с. 238–244).

Список використаних джерел:

1. Альманах Станиславівської Землі: Збірник матеріалів до історії Станиславова і Станиславівщини. Том III / НТШ. Український архів, т. XXXIX. Редактор-упорядник Ю. Гасцький. Нью-Йорк – Київ – Івано-Франківськ: Комісія регіональних дослідів і публікацій НТШ, ЦК Станиславівщини, 2009. 864 с.
2. Андрухів, І., Лисенко, О., Пилипів, І. (2010). Станіславівська (Івано-Франківська) єпархія УГКЦ крізь призму століть: історико-релігійний аспект. Наукова монографія. Івано-Франківськ; Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 500 с.
3. Бабинський, А. (2019). Історія УГКЦ за 90 хвилин. Вид. 2-е, доп. Львів: Свічадо, 160 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Babynskiy_Anatolii/Istoriia_UHKTs_za_90_khvylyn/.
4. Білоус, О. (2018). Урочистості з нагоди вшанування пам'яті владики Софрона Мудрого. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. Вип. 12–13. С. 444–445. URL: <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/219>.
5. Біографії єпископів: Владика Софрон (Мудрий), Єпископ-емерит. *УГКЦ: вебархів офіційної сторінки*. URL: <https://web.archive.org/web/20140411073221/http://www.ugcc.org.ua/38.0.html> (дата звернення: 30.06.2024).
6. Блаженіший Святослав привітав учасників конференції про владику Софрона Мудрого. *Синод єпископів УГКЦ*. Дата оновлення: 27.11.2023. URL: <https://ugcc.ua/data/blazhennishyy-svyatoslav-pryvityav-uchasnykiv-konferentsiy-pro-vladyku-sofrona-mudrogo-3972/> (дата звернення: 11.05.2024).
7. Бодак, В. Владика Софрон Мудрий: «В Україні є мало кандидатів, котрі могли би очолити Церкву» [інтерв'ю для газети «Західний кур'єр», 17 лютого 2011]. *Релігійно-інформаційна служба України*. Дата оновлення: 19.02.2011. URL: https://risu.ua/vladika-sofron-mudriy-v-ukrajini-ye-malo-kandidativ-kotri-bi-mogli-ocholiti-cerkvu_n45538 (дата звернення: 11.05.2024).
8. Браславець, О.Ю. (2012). Правова природа конкордатів та конкордатних угод як специфічної форми публічно-правового договору. *Юридична наука*. № 2. С. 44–51. URL: <https://legal.nam.edu.ua/journal/n-2-2012.pdf>.
9. В Івано-Франківську відзначили 100-літній ювілей світлої пам'яті владики Софрона Мудрого. *Синод єпископів УГКЦ*. Дата оновлення: 29.11.2023. URL: <https://ugcc.ua/data/v-ivano-frankivsku-vidznachyly-100-litniy-yuviley-svitloy-pamyati-vladyky-sofrona-mudrogo-3997/> (дата звернення: 11.05.2024).
10. В Івано-Франківську попрощалися з владикою Софроном Мудрим. *CREDO Україна*. Дата оновлення: 03.11.2014. URL: <https://credo.pro/2014/11/125036> (дата звернення: 12.05.2024).
11. В УкрІНТЕІ зареєстровано науково-дослідну тему «Реабілітована пам'ять: історія УГКЦ в особах». *Кафедра історії України та методики викладання історії. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника*. URL: <https://kiu.pnu.edu.ua/2023/07/03/v-ukrintei-zareiestrovano-naukovo-doslidnu-temu-reabilitovana-pam-iat-istoriia-uhkts-v-osobakh/> (дата звернення: 12.07.2024).
12. Вислуженому єпископу Івано-Франківської архієпархії УГКЦ Софрону Мудрому сьогодні виповнюється 90 років. *Релігійно-інформаційна служба України*. Дата оновлення: 27.11.2013. URL: <https://risu.ua/visluzhenomu->

ueriskopu-ivano-frankivskoji-arhiyeparhiji-ugkc-sofronu-mudromu-sogodni-vipovnyuyetsya-90-rokiv_n65959 (дата звернення: 11.05.2024).

13. Відійшов по вічну нагороду владика Софрон Мудрий, ЧСВВ, довголітній співробітник нашої редакції. *Радіо Ватикан*. Дата оновлення: 31.10.2014. URL: http://www.archivioradiovaticana.va/storico/2014/10/31/відійшов_по_вічну_нагороду_владика_софрон_мудрий,_чсвв,_довголітній/uk-1112971 (дата звернення: 12.05.2024).

14. Війтишин В. Владика Софрон Мудрий: науковець, ректор, проповідник, меценат. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. 2024. Вип. 19, ч. 1. С. 12–21. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.1>.

15. Війтишин В. Івано-Франківська єпархія – митрополія (1989–2011 рр.): етапи відродження та особливості становлення (канонічно-правовий аспект). *Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий Пастир»*. *Богослов'я: Збірник наукових праць* / Гол. ред. Р. А. Горбань. 2017. Вип. 10–11. С. 9–31. URL: <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/121>.

16. Владика Софрон Мудрий. *Синод єпископів УГКЦ*. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-sofron-mudryu-472/> (дата звернення: 23.06.2024).

17. Владика Софрон Мудрий: життя і діяльність [офіційний біографічний нарис]. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. 2024. Вип. 19, ч. 1. С. 6–10. URL: <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/417>.

18. Владика Софрон Мудрий. *Золочів.net*. Дата оновлення: 24.02.2012. URL: <https://zolochiv.net/vladyka-sofron-mudryj/> (дата звернення: 12.05.2024).

19. Владика Софрон – двічі мудрий: [інтерв'ю]. *Нова Зоря*. 2007. 23 листопада. Ч. 46. С. 4.

20. Владика Софрон Мудрий: «Люди не є такі дурні. Вони важать, куди вони йдуть». *Агенція новин «Фіртка»*. Дата оновлення: 27.09.2013. URL: <https://firtka.if.ua/blog/view/vladika-sofron-mudrij-ludi-ne-e-taki-durni-voni-vazat-kudi-voni-jdut41215> (дата звернення: 12.05.2024).

21. Владика Софрон Мудрий поділився з Медіа-центром Львівської духовної семінарії Святого Духа думками про блаженнішого Любомира Гузара. *Львівська духовна семінарія Святого Духа*. Дата оновлення: 26.02.2013. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6Gfzxd6Pfmс> (дата звернення: 12.05.2024).

22. Владика Софрон Мудрий ЧСВВ (27.11.1923 – 31.10.2014). *Провінція святого Миколая. Василянський Чин святого Йосафата в Україні*. URL: <https://www.osbm.org.ua/index.php/publikatsiyi/istoriya/4116-vladyka-sofron-mudryi-chsvv-27-11-1923-31-10-2014> (дата звернення: 12.05.2024).

23. Владичі УГКЦ Софроніві (Мудрому) виповнилося 89 років. *Релігійно-інформаційна служба України*. Дата оновлення: 29.11.2012. URL: https://risu.ua/vladici-ugkc-sofronovi-mudromu-vipovnilosya-89-rokiv_n60139 (дата звернення: 11.05.2024).

24. Геник, Л. (2017–2018). Доктор канонічного права Софрон Мудрий (ЧСВВ) – дослідник історії українського християнства. *Карпати: людина, етнос, цивілізація*. Вип. 7–8. С. 305–326. URL: <https://carpathiansjournal.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/76/2018/11/Любов-Геник.pdf>.

25. Геник, С. (2024). Віра і Правда в словах і ділах Софрона Мудрого. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. Вип. 19, ч. 1. С. 54–59. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.5>.

26. Горбань, Р., Делятинський, Р. (2011). Івано-Франківська теологічна академія УГКЦ. *Енциклопедія Сучасної України*: в 25 томах. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, Т. 11. С. 132. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=13416 (дата звернення: 11.04.2024).

27. Горбань, Р., Делятинський, Р. (2010). Івано-Франківська теологічна академія УГКЦ: традиції та становлення (до 125-річчя Івано-Франківської єпархії УГКЦ, 20-річчя виходу з підпілля Духовної Семінарії та 10-річчя заснування Теологічної Академії): Наукове видання. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 168 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Deliatynskyi_Ruslan/Ivano-Frankivska_Teolohichna_Akademiiya_UHKTs_Tradytsii_ta_stanovlennia_do_125-richchia_Ivano-Frankiv/.

28. Дашкевич, Я. (2011). Об'єктивне і суб'єктивне в просопографії. *Майстерня історика: Джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни* / Львівське відділення ІУАД ім. М.С. Грушевського НАН України. Львів: Літературна агенція «Піраміда», С. 238–244.

29. Делятинський, Р. (2015). Відновлення та реорганізація структури Івано-Франківської єпархії Української греко-католицької церкви (1989–1993). *Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий Пастир»*. *Богослов'я*. Вип. 8: до 150-річчя від дня народження Митрополита Андрея Шептицького. С. 204–233. URL: <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/150>.

30. Делятинський, Р. (2022). Основні тенденції становлення та розвитку богословської освіти в незалежній Україні (на прикладі закладів богословської освіти Української Греко-Католицької Церкви у 1991–2010 рр.).

Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого УГКЦ. Богослов'я. Філософія. Історія. Вип. 17. С. 149–198. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2022.17.14>.

31. Делятинський, Р. Розвиток богословської освіти УГКЦ як засіб реєвангелізації («нової євангелізації») українського суспільства. *Релігійно-інформаційна служба України*. Дата оновлення: 08.11.2012. URL: https://risu.ua/ruslan-delyatinskiy-rozvitok-bogoslovskoj-osviti-ugkc-yak-zasib-reyevangelizaciji-novoji-yevangelizaciji-ukrajinskogo-suspilstva_n59734 (дата звернення: 11.06.2024).

32. Делятинський, Р. (2019). Українська греко-католицька церква на шляху легалізації, відродження та становлення структури (1989–2005): основні етапи. *Українська греко-католицька церква: історія і сучасність. Матеріали регіональної наукової конференції, присвяченої 30-річчю виходу УГКЦ із підпілля у 1989 році на теренах Делятинщини Надвірнянського Івано-Франківської області* / ред.-упоряд. Л.Я. Генік. Івано-Франківськ: Симфонія форте, С. 30–50.

33. Делятинський, Р. І., Єгрешій, О. І. (2020). Мудрий Софрон. *Енциклопедія Сучасної України* / редкол.: І. М. Дзюба та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, Том 22. URL: <https://esu.com.ua/article-69822>.

34. Делятинський, Р., Гоголь, В., П'яста, Р. (2024). До питання про внесок владики Софрона Мудрого у розвиток богословської освіти і науки Української греко-католицької церкви. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія.* Вип. 19, ч. 1. С. 83–119. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.9>.

35. День поминання Преосвященного Владики Софрона Мудрого ЧСВВ – Єпарх Івано-Франківський – (9 років тому). *Eparchia Wroclawsko-Koszalinska Kosciola Grecko-Katolickiego w Polsce*. Дата оновлення: 31.10.2023. URL: https://www.cerkiew.net.pl/z-historii-cerkwi_/день-поминання-преосвященного-влади-102/ (дата звернення: 12.05.2024).

36. Деркач, В., Котик, Т. (2024). Національна ідея у творчій спадщині та діяльності владики Софрона Мудрого. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія.* Вип. 19, ч. 1. С. 60–69. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.6>.

37. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія.* 2024. Вип. 19, ч. 1. 165 с. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1>.

38. Єгрешій, О., Мужик, Р. (2024). Основні напрямки наукових досліджень владики Софрона Мудрого у ділянці історії Церкви. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія.* Вип. 19, ч. 1. С. 120–130. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.10>.

39. Єпископ Софрон Мудрий ЧСВВ: бібліографічний покажчик / уклад. І. Пелехатий. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1998. 69 с.

40. Єпископ Софрон Мудрий ЧСВВ: бібліографічний покажчик друкованих персональних праць (з нагоди 90-літнього ювілею) / уклад. І. Пелехатий. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2013. 92 с. URL: <http://biography.nbuv.gov.ua/data/vidannya/upbp/PDF/32.pdf>.

41. Зіньковський, Т., Жолоб, А. (2024). Роль владики Софрона Мудрого у формуванні експозиції історії Церкви в Галичині музею історії Галича. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія.* Вип. 19, ч. 1. С. 137–144. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.11>.

42. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник / В.М. Литвин та ін. Київ: Вища школа, 2002. 430 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0006160>.

43. Історія Архієпархії. *Івано-Франківська Архієпархія УГКЦ*. URL: <https://ugccif.org.ua/istoriia-arkhiieparkhii/> (дата звернення: 12.05.2024).

44. Історія релігії в Україні: у 10 т. Т. 4: Католицизм / за ред. А. Колодного, П. Яроцького. Київ: Світ знань., 2001. 598 с. URL: <https://ure-online.info/iru-4-kat/>.

45. Історія та сучасність семінарії. *Івано-Франківська духовна семінарія УГКЦ*. URL: <https://ifds.if.ua/istoriia-ta-suchasnist-seminarii/> (дата звернення: 11.05.2024).

46. Каськів, О. (2022). Вплив єпископа Софрона Мудрого на видавничу діяльність в Українській Греко-Католицькій Церкві. *Вісник Львівського університету. Серія «Філософсько-політологічні студії»*. Вип. 44. С. 34–40. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.44.4>.

47. Каськів, О. (2022). Вплив отця Софрона Мудрого на розвиток проповідництва в Українській греко-католицькій церкві (1960–1993 рр.). *Вісник Львівського університету. Серія «Філософсько-політологічні студії»*. Вип. 43. С. 32–38. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.43.4>.

48. Каськів, О. (2007). Минуле та сучасність Івано-Франківської (Станіславівської) духовної семінарії імені Святого Священномученика Йосафата. *Івано-Франківськ*, С. 22–26.

49. Каськів, О. (2019). Наукова діяльність єпископа Софрона Мудрого. *Virtus: Scientific Journal*. Issue 35 (June). P. 25–27. URL: <http://conference-ukraine.com.ua/en/archivej>.
50. Каськів, О. (2022). Роль єпископа Софрона Мудрого в реорганізації Івано-Франківського Теологічно-Катихитичного Духовного Інституту в Івано-Франківську Теологічну Академію (1994–2014 pp.). *Вісник Львівського університету. Серія «Філософсько-політологічні студії»*. Вип. 42. С. 55–61. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.42.6>.
51. Каськів, О., Білоус, О. (2023). Анонс міжнародної науково-практичної конференції до 100-ліття з дня народження Владики Софрона Мудрого. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. Вип. 18. С. 366. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2023.18.21>.
52. Каськів, О., Бурдияк, В. (2024). Особливості навчального процесу та формації священників в Івано-Франківському теологічно-катихитичному духовному інституті – Івано-Франківській теологічній академії під керівництвом владика Софрона Мудрого. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. Вип. 19, ч. 1. С. 22–36. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.2>.
53. Каськів, О., Майка, В. (2021). Вплив Єпископа Софрона Мудрого на семінарійну формацію та кадрову політику в Івано-Франківській єпархії. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. Вип. 16. С. 10–26. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2021.16.2>.
54. Костюк, І. Владика Софрон Мудрий: «Радіо Ватикан дуже багато зробило для розпаду СРСР... У нас було відчуття, що Бог помагає». *Галицький кореспондент*. Дата оновлення: 30.07.2013. URL: <https://gk-press.if.ua/x9626/> (дата звернення: 12.05.2024).
55. Костюк, І. Один з найбільших єкуменістів держави складає свої єпископські повноваження. *Радіо Свобода*. Дата оновлення: 12.07.2005. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/932459.html> (дата звернення: 12.05.2024).
56. Крайник, Х., Рохман, Б. (2020). Генеза релігійно-філософських поглядів Блезя Паскаля у викладах духовних настоятелів УГКЦ (Софрон Мудрий). *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. Вип. 15. С. 35–39. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2020.15.7>.
57. Крайній, І. Мудрий у Ватикані [інтерв'ю для газети «Україна молода», 18 лютого 2010]. *Релігійно-інформаційна служба України*. Дата оновлення: 19.02.2010. URL: https://risu.ua/mudriy-u-vatikani_n35177 (дата звернення: 11.05.2024).
58. Коцур, В.П., Коцур, А.П. (1999). Історіографія історії України: курс лекцій. Чернівці: Золоті литаври, 520 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Kotsur_Anatolii/Istoriografia_istorii_Ukrainy_Kurs_lektsii/.
59. Кухарський, Р. (2015). Громадська активність владика Софрона Мудрого у контексті національно-патріотичного виховання. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки*. Вип. 8: до 25-річчя створення кафедри історії України. С. 333–340. URL: <http://visnyk-history.kpnu.edu.ua/issue/view/4111>.
60. Левицький, О. (2011). Розвиток партикулярного права Української Греко-Католицької Церкви в 1957–2004 роках. *Науковий вісник Івано-Франківської теологічної академії УГКЦ «Добрий пастир»*. Теологія. Вип. 4. С. 46–83. URL: <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/336>.
61. Левицький, О.О. (2016). Формування духовенства за нормами партикулярного права УГКЦ: монографія. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 264 с.
62. Ленчик, В. (2003). Нарис історії Української церкви. Львів: Свічадо, 600 с.
63. Марціновська, Д. (2018). Внесок отців Чину Василя Великого у розвиток української теологічної освіти. *Карпати: людина, етнос, цивілізація*. Вип. 7–8. С. 239–244. URL: <https://carpathiansjournal.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/76/2018/11/Дарина-Марціновська.pdf>.
64. Марчук, В. (2016). Церква, духовність, нація: Українська греко-католицька церква в суспільному житті України ХХ ст. 2-е вид. Івано-Франківськ: Ярина, 464 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/11520>.
65. Маслій, О. (2024). Греко-католицька парафія м. Золочева в дитячі та юнацькі роки єпископа Софрона Мудрого (1923–1944). *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 71, том 3. С. 12–18. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-3-2>.
66. Маслій, О.-А., Гуцуляк, В. (2024). Єпископська хіротонія владика Софрона Мудрого 12 травня 1996 р. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. Вип. 19, ч. 1. С. 145–152. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.12>.
67. Маслій, О.-А., Пархомук, В. (2024). Владика Софрон Мудрий та український відділ радіо «Ватикан»: на основі інтерв'ю та споминів (1965–1994 pp.). *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. Вип. 19, ч. 1. С. 153–163. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.13>.

68. Маслій, О.-А., Юнгер, С. (2024). Сприяння владики Софрона Мудрого ЧСВВ у відновленні та розвитку відпустового місця Крилоської чудотворної ікони Богоматері та архипастирські візити в с. Крилос. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. Вип. 19, ч. 1. С. 77–82. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.8>.
69. Мудрий, С. (2007). Євхаристійне сопричастя – виклик традиції та сучасності для традиційних церков. *Науковий вісник Івано-Франківської теологічної академії УГКЦ «Добрий Пастир»*. Вип. 1: Теологія. С. 7–9. URL: <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/248>.
70. Мудрий, С. (1999). Значення Галицької митрополії і Церкви в історії України. *Київська Церква*. № 2–3. С. 20–22.
71. Мудрий, С. (2006). Значення Галицької митрополії і Церкви в історії України. *Християнська спадщина Галицько-Волинської держави: ціннісні орієнтири духовного поступу українського народу (присвячується 70-річчю археологічного відкриття і 850-літтю Галицького кафедрального собору)*: Матеріали ювілейної наукової конференції. Івано-Франківськ – Галич, С. 24–28.
72. Мудрий, С. (1984). Нарис історії Української Папської колегії св. Йосафата в Римі. Рим: Видавництво ОО. Василян, 197 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/ukrainica/18019-mudriy-s-o-naris-istoriyi-ukrayinskoyi-papskoyi-kolegiyi-sv-yosafata-v-rimi/>.
73. Мудрий, С. (2008). Під опікою Божого Провидіння. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 216 с.
74. Мудрий, С. (2014). Про сумління людини: Доповідь, виголошена на конференції в Підлютому 17.06.2003 р. *Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий Пастир»*. Богослов'я. Вип. 5. С. 314–317. URL: <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/38>.
75. Мудрий, С. (2002–2011). Слова. Івано-Франківськ: Видавництво Теологічної Академії, Випуск 1. 2002. 168 с. ; Випуск 2. 2004. 216 с. ; Випуск 3. 2008. 352 с. ; Випуск 4. 2009. 308 с. ; Випуск 5. 2011. 272 с.
76. Мудрий, С. (2004). Українська греко-католицька церква у двадцятому столітті: триумф, трагедія, відродження. *Етнокультурні процеси в українському урбанізованому середовищі ХХ століття*. Збірник науково-теоретичних статей / гол. ред. С.П. Павлюк. Івано-Франківськ: Нова Зоря, С. 58–60.
77. Мудрий, С., Делятинський, Р. (2011). «Це буде знак перемоги Христа над атеїзмом»: Розмова з ректором Івано-Франківської Теологічної Академії, єпископом Софроном Мудрим ЧСВВ. *Нова Зоря*. 20 жовтня. Ч. 23 (899). С. 1, 4. URL: <http://novazorya.if.ua/last/282-this-will-mark-the-victory-of-christ-over-atheism> (дата звернення: 18.06.2024).
78. На Івано-Франківщині відзначають 100-річчя зі дня народження владики Софрона Мудрого. *Релігійно-інформаційна служба України*. Дата оновлення: 27.11.2023. URL: https://risu.ua/na-frankivshchini-vidznachayut-100-richchya-z-dnya-narodzhennya-vladiki-sofrona-mudrogo_n144270 (дата звернення: 11.05.2024).
79. Нариси історії Української греко-католицької церкви: у 2-х т. Т. 1 / за загальною редакцією М. Вегеша ; авторський колектив: М.М. Вегеш, Н.М. Концур-Карабінович, В.В. Марчук, М.М. Палінчак; передмова В.В. Гудзя, О.М. Ситника. Ужгород, 2022. 392 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/41005>.
80. Нариси історії Української Греко-Католицької Церкви: у 2-х т. Т. 2 / за загальною редакцією М. Вегеша ; авторський колектив: М.М. Вегеш, Н.М. Концур-Карабінович, В.В. Марчук, М.М. Палінчак; передмова В.В. Гудзя, О.М. Ситника. Ужгород, 2022. 348 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/41006>.
81. Нечвідова, О. Софрон Мудрий: Нам належить тільки сьогодні. *Релігійно-інформаційна служба України*. Дата оновлення: 02.11.2014. URL: https://risu.ua/sofron-mudriy-nam-nalezhit-tilki-sogodni_n71384 (дата звернення: 11.05.2024).
82. Оглоблин, О. (1969). Українська церковна історіографія. *Український історик*. Ч. 4. С. 12–29. URL: <https://diasporiana.org.ua/periodika/3067-ukrayinskiy-istorik-1969-ch-4/>.
83. Пасічник-Рак, В. (2024). Владика Софрон Мудрий: значення Часослова в житті священика та Церкви. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. Вип. 19, ч. 1. С. 37–46. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.3>.
84. Патрило, І.І. (1988). ЧСВВ. Джерела і бібліографія історія Української Церкви. Рим, Т. 2. 330 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/slovniki-dovidniki/7076-patrilo-i-o-dzherela-i-bibliografiya-istoriyi-ukrayinskoyi-tserkvi-t-2/>.
85. Патрило, І.І. (1995). ЧСВВ. Джерела і бібліографія історія Української Церкви. Рим, Т. 3. 323 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/slovniki-dovidniki/7077-patrilo-i-o-dzherela-i-bibliografiya-istoriyi-ukrayinskoyi-tserkvi-t-3/>.
86. Пена, Л. (2016). Мовостиль «Духовних бесід» Софрона Мудрого. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Вип. 772: Романо-слов'янський дискурс. С. 83–86. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvchu_rsd_2016_772_18.pdf.
87. Пена, Л. (2019). «Слова» Софрона Мудрого: риси мовостилю. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Вип. 812: Романо-слов'янський дискурс. С. 53–58. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.

exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvchu_rsd_2019_812_12.pdf.

88. Полек, В. (1995). Нарис історії Івано-Франківської єпархії. *Шематизм Івано-Франківської єпархії Української греко-католицької церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого* / Надруковано за дорученням Ординарія Івано-Франківського Кир Софрона Дмитерка ЧСБВ. Редагування І. Пелехатий. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківської греко-католицької єпархії, С. 99–156.

89. Помер владика Софрон Мудрий. *CREDO Україна*. Дата оновлення: 31.10.2014. URL: <https://credo.pro/2014/10/124938> (дата звернення: 12.05.2024).

90. Помер владика УГКЦ Софрон (Мудрий). *Релігійно-інформаційна служба України*. Дата оновлення: 31.10.2014. URL: https://risu.ua/pomer-vladika-ugkc-sofron-mudriy_n71370 (дата звернення: 11.05.2024).

91. Попик, В.І. (2015). Biography – біографіка – біографістика – біобібліографія: понятійний арсенал історико-біографічних досліджень. *Український історичний журнал*. № 3. С. 122–136. URL: http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2015_3_10.

92. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності: Закон України № 2834-IX від 13 грудня 2022 р. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#n442>.

93. Святої пам'яті Владика Софрон Мудрий, ЧСБВ, і Радіо Ватикан. *Радіо Ватикан*. Дата оновлення: 31.10.2014. URL: http://www.archivioradiovaticana.va/storico/2014/10/31/svaytoy_pamyaty_vladika_sofron_mudriy_chsvv_i_radio_vatikan/usc-834000 (дата звернення: 12.05.2024).

94. Сенько, Д. (2021). Культурно-освітня діяльність Івано-Франківської архієпархії УГКЦ (1989–2020 рр.): дипломна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти. Івано-Франківськ, 98 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/17566/1/Сенько%20В.%20Дипломна%20робота.%202021%20р..pdf>.

95. Слово Блаженнішого Святослава Шевчука до учасників наукової конференції з міжнародною участю «Життя і діяльність владика Софрона Мудрого». *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. 2024. Вип. 19, ч. 1. С. 11. URL: <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/418>.

96. Софрон (Мудрий). *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/w/index.php?curid=221695> (дата звернення: 12.05.2024).

97. Софрон Мудрий. *Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника*. URL: <https://pnu.edu.ua/6248-2/> (дата звернення: 12.05.2024).

98. Сьогодні минає шоста річниця смерті Владика Софрона Мудрого. *Івано-Франківська духовна семінарія ім. свцмч. Йосафата УГКЦ*. Дата оновлення: 31.10.2020. URL: <https://ifds.if.ua/sohodni-mynaie-shosta-richnytsia-smerti-vladuku-sofrona-mudroho/> (дата звернення: 12.05.2024).

99. Треті роковини смерті владика Софрона Мудрого. *CREDO Україна*. Дата оновлення: 31.10.2017. URL: <https://credo.pro/2017/10/193002> (дата звернення: 12.05.2024).

100. УГКЦ. Історія. Відродження. Ісповідники віри: до 30-річчя виходу з підпілля Української Греко-Католицької Церкви: бібліографічний покажчик / Івано-Франківська ОУНБ ім. І. Франка; уклад. О. Шаран, С. Джоколик; ред. Г. Горбань; відп. за вип. Л. Бабій. Івано-Франківськ, 2019. 76 с. URL: <https://www.calameo.com/books/002820791faa8c5680919>.

101. Українська секція Радіо Ватикан святкує 70-літній ювілей. *Релігійно-інформаційна служба України*. Дата оновлення: 29.03.2010. URL: https://risu.ua/ukrajinska-sekciya-radio-vatikan-svyatkuje-70-litniy-yuviley_n36073 (дата звернення: 11.05.2024).

102. Фільм-портрет «Під покровом Божого Провидіння». *Місія «Апостол»: YouTube-канал*. Дата оновлення: 02.09.2014. URL: https://www.youtube.com/watch?v=sh16Vqz_eVc (дата звернення: 12.05.2024).

103. Хортник, О. (2014). Сучасний стан української каноністики. *Науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого «Добрий Пастир»*. Богослов'я. Вип. 5. С. 76–83. URL: <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/44>.

104. Ципердюк, І. (2016). Радіо «Ватикан»: історико-функціональні особливості роботи. *Теле- та радіожурналістика*. Вип. 15. С. 88–95. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Tir_2016_15_15.pdf.

105. Ципердюк, І. (2016). Роль єпископа Софрона Мудрого у становленні та розвитку української редакції радіо «Ватикан». *Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи*. № 9–10 (7). С. 1654–159. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/12125/1/Tsyperdyuk%20I.pdf>.

106. Шематизм Івано-Франківської єпархії Української греко-католицької церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого / Надруковано за дорученням Ординарія Івано-Франківського Кир Софрона Дмитерка ЧСБВ.

Редагування І. Пелехатий. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківської греко-католицької єпархії, 1995. 160 с.

107. Яковенко, Н. (2007). Вступ до історії. Київ: Критика, 376 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Yakovenko_Natalia/Vstup_do_istorii/.

108. Яцишин, А., Тимків, Л. (2024). Святе Письмо як особлива сфера зацікавлення наукової, проповідницької та перекладацької діяльності єпископа Софрона Мудрого. *Добрий Пастир: науковий вісник Івано-Франківської академії Івана Золотоустого. Богослов'я. Філософія. Історія*. Вип. 19, ч. 1. С. 47–53. DOI: <https://doi.org/10.5276/1/2522-1558.2024.19.1.4>.

109. Blažejovskij, D. (1984). Byzantine Kyivan Rite Students in Pontifical Colleges, and in Seminaries, Universities and Institutes of Central and Western Europe (1576–1983) / *Analecta OSBM, ser. 2, sect. 2, vol. 43*. Rome: PP. Basiliani, 366 p. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Blazheiovskiy_Dmytro/Series_II_Sectio_I_Vol_43_Blaejovskij_D_Byzantine_Kyivan_Rite_Students_in_Pontifical_Colleges_and_in/

References:

1. Haietskyi, Yu. (ed.). (2009). Almanakh Stanyslavivskoi Zemli: Zbirnyk materialiv do istorii Stanyslavova i Stanyslavivshchyny. Tom III [Almanac of Stanislavivska Zemlya: A collection of materials on the history of Stanislavov and the Stanislaviv region. Volume III]. New-York; Kyiv; Ivano-Frankivsk: Komisiiia rehionalnykh doslidiv i publikatsii NTSh, TsK Stanyslavivshchyny. 864 s. [in Ukrainian].

2. Andrukhiv, I., Lysenko, O., Pylypiv, I. (2010). Stanislavska (Ivano-Frankivska) yeparkhiia UHKTs kriz pryzmu stolit: istoryko-relihiinyi aspekt [Stanislaviv (Ivano-Frankivsk) Diocese of the UGCC through the prism of centuries: historical and religious aspect]. Ivano-Frankivsk; Nadvirna: ZAT «Nadvirianska drukarnia». 500 s. [in Ukrainian].

3. Babynskyi, A. (2019). Istoriiia UHKTs za 90 khvylyn [History of the UGCC in 90 minutes]. Vyd. 2-he, dopov. Lviv: Svichado. 160 s. Retrieved from: https://chtyvo.org.ua/authors/Babynskyi_Anatolii/Istoriiia_UHKTs_za_90_khvylyn/ [in Ukrainian].

4. Bilous O. (2018). Urochystosti z nahody vshanuvannia pamiati vладыky Sofrona Mudroho [Celebrations on the occasion of honoring the memory of Bishop Sofron Mudryi]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filozofia. Istoriiia*. Vyp. 12-13. S. 444–445. Retrieved from: <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/219> [in Ukrainian].

5. Biohrafii yepyskopiv: Vladyka Sofron (Mudryi), Yepyskop-emeryt [Biographies of bishops: Bishop Sofron (Mudryi), Bishop-emeritus]. *UHKTs: veb-arkhiv ofitsiinoi storinky*. Retrieved from: <https://web.archive.org/web/20140411073221/http://www.ugcc.org.ua/38.0.html> (access date 11.05.2024) [in Ukrainian].

6. Blazhennishyi Svyatoslav pryvitav uchasykyiv konferentsii pro vладыky Sofrona Mudroho (27.11.2023). [His Beatitude Svyatoslav congratulated the participants of the conference on Bishop Sofron Mudryi]. *Synod yepyskopiv UHKTs*. Retrieved from: <https://ugcc.ua/data/blazhennishyy-svyatoslav-pryvitav-uchasykyiv-konferentsiy-pro-vладыky-sofrona-mudrogo-3972/> (access date 11.05.2024) [in Ukrainian].

7. Bodak, V. (19.02.2011). Vladyka Sofron Mudryi: «V Ukraini ye malo kandydativ, kotri mohly by ocholyty Tserkvu» [interview dlia hazety «Zakhidnyi kurier», 17 liutoho 2011]. [Bishop Sofron Mudryi: «There are few candidates in Ukraine who could lead the Church» [interview for the newspaper «Zakhidnyi Kuryer», February 17, 2011]]. *Relihiino-informatsiina sluzhba Ukrainy*. Retrieved from: https://risu.ua/vladika-sofron-mudryi-v-ukrajini-ye-malo-kandydativ-kotri-bi-mogli-ocholiti-cerkvu_n45538 (access date 11.05.2024) [in Ukrainian].

8. Braslavets, O.Yu. (2012). Pravova pryroda konkordativ ta konkordatnykh uhod yak spetsyfichnoi formy publichno-pravovoho dohovoru [The legal nature of concordats and concordat agreements as a specific form of public law contract]. *Yurydychna nauka*. № 2. S. 44–51. Retrieved from: <https://legal.nam.edu.ua/journal/n-2-2012.pdf>.

9. V Ivano-Frankivsku vidznachyly 100-litnii yuvilei svitloi pamiati vладыky Sofrona Mudroho (29.11.2023). [In Ivano-Frankivsk, the 100-year anniversary of the bright memory of Bishop Sofron Mudryi was celebrated]. *Synod yepyskopiv UHKTs*. Retrieved from: <https://ugcc.ua/data/v-ivano-frankivsku-vidznachyly-100-litniy-yuviley-svitloy-pamyati-vладыky-sofrona-mudrogo-3997/> (access date 11.05.2024) [in Ukrainian].

10. V Ivano-Frankivsku poproschalysia z vладыkoiu Sofronom Mudrym (03.11.2014). [In Ivano-Frankivsk, they said goodbye to Bishop Sofron Mudryi]. *CREDO Ukraina*. Retrieved from: <https://credo.pro/2014/11/125036> (access date 12.05.2024) [in Ukrainian].

11. V UkrINTEI zareiestrovano naukovo-doslidnu temu «Reabilitovana pamiat: istoriia UHKTs v osobakh» [UkrINTEI has registered the research topic «Rehabilitated memory: the history of the UGCC in individuals»]. *Kafedra istorii Ukrainy ta metodyky vykladannia istorii. Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka*. Retrieved from: <https://kiu.pnu.edu.ua/2023/07/03/v-ukrintei-zareiestrovano-naukovo-doslidnu-temu-reabilitovana-pam-iat-istoriia-uhkts-v-osobakh/> (access date 12.07.2024).

12. Vysluzhenomu yepyskopu Ivano-Frankivskoi arkhieparkhii UHKTs Sofronu Mudromu sohodni vypovniuietsia 90 rokiv (27.11.2013). [Emeritus Bishop of the Ivano-Frankivsk Archdiocese of the UGCC Sofron Mudryi turns 90 today]. *Relihiino-informatsiina sluzhba Ukrainy*. Retrieved from: https://risu.ua/visluzhenomu-yepyskopu-ivano-frankivskoji-arhiyeparhiji-ugkc-sofronu-mudromu-sogodni-vipovnyuyetsya-90-rokiv_n65959 (access date 11.05.2024) [in Ukrainian].

13. Vidiishov po vichnu nahorodu vladyka Sofron Mudryi, ChSVV, dovolitnii spivrobotnyk nashoi redaktsii (31.10.2014). [Bishop Sofron Mudryi, OSBM, a long-time employee of our editorial office, has passed away for the eternal award]. *Radio Vatykan*. Retrieved from: http://www.archivioradiovaticana.va/storico/2014/10/31/відійшов_по_вічну_нагороду_владика_софрон_мудрий,_чсвв,_довголітній/uk-1112971 (access date 12.05.2024) [in Ukrainian].

14. Viityshyn, V. (2024). Vladyka Sofron Mudryi: naukovec, rektor, propovidnyk, metsenat [Bishop Sofron Mudryi: scientist, rector, preacher, philanthropist]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filosofiia. Istoriiia*. Vyp. 19, ch. 1. S. 12–21. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.1> [in Ukrainian].

15. Viityshyn, V. (2017). Ivano-Frankivska yeparkhiia – mytropoliia (1989–2011 rr.): etapy vidrodzhennia ta osoblyvosti stanovlennia (kanonichno-pravovyi aspekt). [Ivano-Frankivsk Diocese – Metropolia (1989–2011): stages of revival and peculiarities of formation (canonical-legal aspect)]. *Naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoho bohoslovskoho universytetu UHKTs «Dobryi Pastyr»*. *Bohoslovia*. Vyp. 10–11. S. 9–31. Retrieved from: <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/121> [in Ukrainian].

16. Vladyka Sofron Mudryi [Bishop Sofron Mudryi]. *Synod yepyskopiv UHKTs*. Retrieved from: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-sofron-mudryi-472/> (access date 23.06.2024) [in Ukrainian].

17. Vladyka Sofron Mudryi: zhyttia i diialnist [ofitsiinyi biohrafichnyi narys] (2024). [Bishop Sofron Mudryi: life and activities [official biographical essay]]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filosofiia. Istoriiia*. Vyp. 19, ch. 1. S. 6–10. Retrieved from: <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/417>.

18. Vladyka Sofron Mudryi (24.02.2012). [Bishop Sofron Mudryi]. *Zolochiv.net*. Retrieved from: <https://zolochiv.net/vladyka-sofron-mudryi/> (access date 12.05.2024) [in Ukrainian].

19. Vladyka Sofron – dvichi mudryi: [interviu] (2007). [Bishop Sofron is twice wise: [interview]]. *Nova Zoria*. 23 lystopada. Ch. 46. S. 4.

20. Vladyka Sofron Mudryi: «Liudy ne ye taki durni. Vony vazhat, kudy vony ydut» (27.09.2013). [Bishop Sofron Mudryi: «People are not that stupid. They weigh where they go»]. *Ahentsiia novyn «Firtka»*. Retrieved from: <https://firtka.if.ua/blog/view/vladika-sofron-mudrij-ludy-ne-e-taki-durni-voni-vazat-kudy-voni-jdut41215> (access date 12.05.2024) [in Ukrainian].

21. Vladyka Sofron Mudryi podilyvsia z Media-Tsentrom Lvivskoi Dukhovnoi Seminarii Sviatoho Dukha dumkami pro blazhennishoho Liubomyra Huzara (26.02.2013). [Bishop Sofron Mudryi shared with the Media Center of the Lviv Theological Seminary of the Holy Spirit his thoughts about His Beatitude Lubomir Husar]. *Lvivska dukhovna seminariia Sviatoho Dukha: YouTube-kanal*. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=6Gfzxd6PfmC> (access date 12.05.2024) [in Ukrainian].

22. Vladyka Sofron Mudryi ChSVV (27.11.1923 – 31.10.2014) [Bishop Sofron Mudryi OSBM (November 27, 1923 – October 31, 2014)]. *Provintsiia sviatoho Mykolaia. Vasyliianskyi Chyn sviatoho Yosafata v Ukraini*. Retrieved from: <https://www.osbm.org.ua/index.php/publikatsiyi/istoriya/4116-vladyka-sofron-mudryi-chsvv-27-11-1923-31-10-2014> (access date 12.05.2024) [in Ukrainian].

23. Vladytsi UHKTs Sofronovi (Mudromu) vypovnylosia 89 rokiv (29.11.2012). [Bishop Sofron (Mudryi) of the UGCC turned 89 years old]. *Relihiino-informatsiina sluzhba Ukrainy*. Retrieved from: https://risu.ua/vladici-ugkc-sofronovi-mudromu-vipovnylosya-89-rokiv_n60139 (access date 12.05.2024) [in Ukrainian].

24. Genyk, L. (2017–2018). Doktor kanonichnoho prava Sofron Mudryi (ChSVV) – doslidnyk istorii ukrainskoho khrystianstva [Doctor of Canon Law Sofron Mudryi (OSBM) is a researcher of the history of Ukrainian Christianity]. *Karpaty: liudyna, etnos, tsyvilizatsiia*. Vyp. 7–8. S. 305–326. Retrieved from: <https://carpathiansjournal.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/76/2018/11/Любов-Геник.pdf> [in Ukrainian].

25. Genyk, S. (2024). Vira i Pravda v slovakh i dilakh Sofrona Mudroho [Faith and Truth in the words and deeds of Sophron the Wise]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filosofiia. Istoriiia*. Vyp. 19, ch. 1. S. 54–59. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.5> [in Ukrainian].

26. Gorban, R., Deliatynskyi, R. (2011). Ivano-Frankivska teolohichna akademiia UHKTs [Ivano-Frankivsk Theological Academy of the UGCC]. *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy: v 25 tomakh*. Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy. T. 11. S. 132. Retrieved from: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=13416 (access date 11.04.2024) [in Ukrainian].

27. Gorban, R., Deliatynskyi, R. (2010). Ivano-Frankivska teolohichna akademiia UHKTs: tradytsii ta stanovlennia (do 125-richchia Ivano-Frankivskoi yeparkhii UHKTs, 20-richchia vykhodu z pidpillia Dukhovnoi Seminarii ta 10-richchia zasnuvannia Teolohichnoi Akademii): Naukove vydannia [Ivano-Frankivsk Theological Academy of the UGCC: traditions and development (to the 125th anniversary of the Ivano-Frankivsk Diocese of the UGCC, the 20th anniversary of the exit from the underground of the Theological Seminary and the 10th anniversary of the founding of the Theological Academy): Scientific publication]. Ivano-Frankivsk: Nova Zoria, 168 s. Retrieved from: https://chtyvo.org.ua/authors/Deliatynskyi_Ruslan/Ivano-Frankivska_Teolohichna_Akademiia_UHKTs_Tradytsii_ta_stanovlennia_do_125-richchia_Ivano-Frankiv/ [in Ukrainian].
28. Dashkevych, Ya. (2011). Obiektivne i subiektivne v prosopohrafi [Objective and subjective in prosopography]. *Dashkevych Ya. Maisternia istoryka: Dzhereloznavstvo ta spetsialni istorychni dystsypliny* [Historian's Workshop: Source Studies and Special Historical Disciplines] / Lvivske viddilennia IUAD im. M.S. Hrushevskoho NAN Ukrainy. Lviv: Literaturna ahentsiia «Piramida». S. 238–244 [in Ukrainian].
29. Deliatynskyi, R. (2015). Vidnovlennia ta reorganizatsiia struktury Ivano-Frankivskoi yeparkhii Ukrainkoi Hreko-Katolytskoi Tserkvy (1989–1993) [Restoration and reorganization of the structure of the Ivano-Frankivsk Diocese of the Ukrainian Greek Catholic Church (1989–1993)]. *Naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoho bohoslovskoho universytetu UHKTs «Dobryi Pastyr». Zbirnyk naukovykh prats. Bohoslovia*. Vyp. 8: do 150-richchia vid dnia narodzhennia Mytropolyta Andreia Sheptytskoho. S. 204–233. Retrieved from: <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/150> [in Ukrainian].
30. Deliatynskyi, R. (2022). Osnovni tendentsii stanovlennia ta rozvytku bohoslovskoi osvity v nezalezhnii Ukraini (na prykladi zakladiv bohoslovskoi osvity Ukrainkoi Hreko-Katolytskoi Tserkvy u 1991–2010 rr.) [The main trends in the formation and development of theological education in independent Ukraine (on the example of the theological education institutions of the Ukrainian Greek-Catholic Church in 1991–2010)]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho UHKTs. Bohoslovia. Filosofii. Istorii*. Vyp. 17. S. 149–198. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2022.17.14> [in Ukrainian].
31. Deliatynskyi, R. (08.11.2012). Rozvytok bohoslovskoi osvity UHKTs yak zasib reievangelizatsii («novoi yevangelizatsii») ukraïnskoho suspilstva [The development of theological education of the UGCC as a means of re-evangelization («new evangelization») of Ukrainian society]. *Relihiino-informatsiina sluzhba Ukrainy*. Retrieved from: https://risu.ua/ruslan-delyatynskiy-rozvitok-bogoslovskoji-osviti-ugkc-yak-zasib-reyevangelizaciji-novoji-yevangelizaciji-ukrajinskogo-suspilstva_n59734 (access date 11.06.2024) [in Ukrainian].
32. Deliatynskyi, R. (2019). Ukrainska Hreko-Katolytska Tserkva na shliakhu lehalizatsii, vidrodzhennia ta stanovlennia struktury (1989–2005): osnovni etapy [The Ukrainian Greek-Catholic Church on the way to legalization, revival and formation of the structure (1989–2005): main stages]. *Ukrainska hreko-katolytska tserkva: istoriia i suchasnist. Materialy rehionalnoi naukovoï konferentsii, prysviachenoï 30-richchii vykhodu UHKTs z pidpillia u 1989 rotsi na terenakh Deliatynshchyny Nadvirmianskoho Ivano-Frankivskoi oblasti* / Red.-uporiad. L.Ya. Genyk. Ivano-Frankivsk: Symfoniia forte. S. 30–50 [in Ukrainian].
33. Deliatynskyi, R., Yehreshii, O. (2020). Mudryi Sofron [Mudryi Sophron]. *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy* / redkol.: I.M. Dziuba, A.I. Zhukovskiy, M.H. Zhelezniak [ta in.]; NAN Ukrainy, NTSh. Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy, Tom 22. Retrieved from: <https://esu.com.ua/article-69822> [in Ukrainian].
34. Deliatynskyi, R., Gogol, V., Piasta, R. (2024). Do pytannia pro vnesok vладыky Sofrona Mudroho u rozvytok bohoslovskoi osvity i nauky Ukrainkoi Hreko-Katolytskoi Tserkvy [Regarding the contribution of Bishop Sofron the Wise to the development of theological education and science of the Ukrainian Greek Catholic Church]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filosofii. Istorii*. Vyp. 19, ch. 1. S. 83–119. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.9> [in Ukrainian].
35. Den pomynannia Preosviashchennoho Vладыky Sofrona Mudroho ChSVV – Yeparkh Ivano-Frankivskiy – (9 rokiv tomu) (31.10.2023). [Commemoration Day of His Holiness Bishop Sofron the Wise CHSVV – Ivano-Frankivsk Diocese (9 years ago)]. *Eparchia Wroclawsko-Koszalinska Kosciola Grecko-Katolickiego w Polsce*. Retrieved from: <https://www.cerkiew.net.pl/z-historii-cerkwi/день-поми́нання-преосвященно́го-влады-102/> (access date 12.05.2024) [in Ukrainian].
36. Derkach, V., Kotyk, T. (2024). Natsionalna ideia u tvorchii spadshchyni ta diialnosti vладыky Sofrona Mudroho [The national idea in the creative heritage and activities of Bishop Sofron the Wise]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filosofii. Istorii*. Vyp. 19, ch. 1. S. 60–69. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.6> [in Ukrainian].
37. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filosofii. Istorii* [Good Parson: scientific bulletin of Ivan Zolotoustoy Ivano-Frankivsk Academy. Theology. Philosophy. History]. Vyp. 19, ch. 1. 165 s. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1> [in Ukrainian].
38. Yehreshii, O., Muzhyk, R. (2024). Osnovni napriamky naukovykh doslidzhen vладыky Sofrona Mudroho u diliantsi

istorii Tserkvy [The main areas of scientific research of Bishop Sofron the Wise in the area of Church history]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filosofia. Istoriiia*. Vyp. 19, ch. 1. S. 120–130. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.10> [in Ukrainian].

39. Pelekhatyi, I. (uklad.) (1998). Yepyskop Sofron Mudryi ChSVV: bibliohrafichnyi pokazhchyk [Bishop Sophron Mudryi OSBM: bibliographic index]. Ivano-Frankivsk: Nova Zoria. 69 s. [in Ukrainian].

40. Pelekhatyi, I. (uklad.) (2013). Yepyskop Sofron Mudryi ChSVV: bibliohrafichnyi pokazhchyk drukovanykh personalnykh prats (z nahody 90-litnoho yuvileiu) [Bishop Sophron Mudryi OSBM: bibliographic index of printed personal works (on the occasion of the 90th anniversary)]. Ivano-Frankivsk: Nova Zoria. 92 s. Retrieved from: <http://biography.nbu.gov.ua/data/vidannya/upbp/PDF/32.pdf> [in Ukrainian].

41. Zinkovskiy, T., Zholob, A. (2024). Rol vладыky Sofrona Mudroho u formuvanni ekspozytsii istorii Tserkvy v Halychyni muzeiu istorii Halycha [The role of Bishop Sofron the Wise in shaping the exposition of the history of the Church in Galicia in the Museum of the History of Halych]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filosofia. Istoriiia*. Vyp. 19, ch. 1. S. 137–144. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.11> [in Ukrainian].

42. Lytvyn, V., Husiev, V., Sliusarenko, A. (edit.). (2002). Istorychna nauka: terminolohichnyi i poniatiinyi dovidnyk [Historical science: terminological and conceptual guide]. Kyiv: Vyshcha shkola. 430 s. Retrieved from: <http://resource.history.org.ua/item/0006160> [in Ukrainian].

43. Istoriiia Arkhiieparkhii [History of the Archdiocese]. Ivano-Frankivska Arkhiieparkhiia UHKTs. Retrieved from: <https://ugccif.org.ua/istoriia-arkhiieparkhii/> (access date 12.05.2024) [in Ukrainian].

44. Kolodnyi, A., Yarotskyi, P. (edit.). (2001). Istoriiia relihii v Ukraini: u 10-ty tt. T. 4: Katolytsyzm [History of religion in Ukraine: in 10 volumes. Volume 4: Catholicism]. Kyiv: Svit znan. 598 s. Retrieved from: <https://ure-online.info/iru-4-kat/> [in Ukrainian].

45. Istoriiia ta suchasnist seminarii [History and modernity of the seminary]. *Ivano-Frankivska dukhovna seminariia UHKTs*. Retrieved from: <https://ifds.if.ua/istoriia-ta-suchasnist-seminarii/> (access date 11.05.2024) [in Ukrainian].

46. Kaskiv, O. (2022a). Vplyv yepyskopa Sofrona Mudroho na vydavnychu diialnist v Ukrainskii Hreko-Katolytskii Tserkvi [The influence of Bishop Sophron Mudryi on publishing activities in the Ukrainian Greek Catholic Church]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filosofsko-politolohichni studii*. Vyp. 44. S. 34–40. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.44.4> [in Ukrainian].

47. Kaskiv, O. (2022b). Vplyv ottsia Sofrona Mudroho na rozvytok propovidnyctva v Ukrainskii Hreko-Katolytskii Tserkvi (1960–1993 rr.) [The influence of Father Sofron Mudryi on the development of preaching in the Ukrainian Greek Catholic Church (1960–1993)]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filosofsko-politolohichni studii*. Vyp. 43. S. 32–38. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.43.4> [in Ukrainian].

48. Kaskiv, O. (2007). Mynule ta suchasnist Ivano-Frankivskoi (Stanislavivskoi) Dukhovnoi Seminarii [The past and present of the Ivano-Frankivsk (Stanislavivsk) Theological Seminary]. *Narys istorii Ivano-Frankivskoi (Stanislavivskoi) Dukhovnoi Seminarii imeni Sviatoho Sviashchennomuchenyka Yosafata*. Ivano-Frankivsk. S. 22–26 [in Ukrainian].

49. Kaskiv, O. (2019). Naukova diialnist yepyskopa Sofrona Mudroho [Scientific activity of Bishop Sophron Mudryi]. *Virtus: Scientific Journal*. Issue 35 (June). P. 25–27. Retrieved from: <http://conference-ukraine.com.ua/en/archivej> [in Ukrainian].

50. Kaskiv, O. (2022). Rol yepyskopa Sofrona Mudroho v reorhanizatsii Ivano-Frankivskoho Teolohichno-Katykhytychnoho Dukhovnoho Instytutu v Ivano-Frankivsku Teolohichnu Akademiiu (1994–2014 rr.) [The role of Bishop Sofron Mudryi in the reorganization of the Ivano-Frankivsk Theological and Catechistic Spiritual Institute into the Ivano-Frankivsk Theological Academy (1994–2014)]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filosofsko-politolohichni studii*. Vyp. 42. S. 55–61. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.42.6> [in Ukrainian].

51. Kaskiv, O., Bilous, O. (2023). Anons mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii do 100-littia z dnia narodzhennia Vладыky Sofrona Mudroho [Announcement of the international scientific and practical conference for the 100th anniversary of the birth of Vладыka Sofron Mudryi]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filosofia. Istoriiia*. Vyp. 18. S. 366. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2023.18.21> [in Ukrainian].

52. Kaskiv, O., Burdyljak, V. (2024). Osoblyvosti navchalnoho protsesu ta formatsii sviashchennykiv v Ivano-Frankivskomu Teolohichno-Katekhytychnomu Dukhovnomu Instytuti – Ivano-Frankivskii Teolohichnii Akademii pid kerivnytstvom vладыky Sofrona Mudroho [Peculiarities of the educational process and the formation of priests at the Ivano-Frankivsk Theological and Catechetical Spiritual Institute – the Ivano-Frankivsk Theological Academy under the leadership of Bishop Sofron Mudryi]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filosofia. Istoriiia*. Vyp. 19, ch. 1. S. 22–36. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.2> [in Ukrainian].

53. Kaskiv, O., Maika, V. (2021). Vplyv Yepyskopa Sofrona Mudroho na seminariinu formatsiiu ta kadrovu polityku v

---

Ivano-Frankivskii Yeparkhii [The influence of Bishop Sofron Mudryi on seminary formation and personnel policy in the Ivano-Frankivsk Diocese]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filosofiia. Istoriiia*. Vyp. 16. S. 10–26. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2021.16.2> [in Ukrainian].

54. Kostiuk, I. (30.07.2013). Vladyka Sofron Mudryi: «Radio Vatykan duzhe bahato zrobylo dlia rozpadu SRSR... U nas bulo vidchuttia, shcho Boh pomahaie» [Bishop Sofron Mudryi: «Radio Vatican did a lot for the collapse of the USSR... We had the feeling that God was helping us»]. *Halytskyi korespondent*. Retrieved from: <https://gk-press.if.ua/x9626/> (access date 12.05.2024) [in Ukrainian].

55. Kostiuk, I. (12.07.2005). Odyn z naibilshykh ekumenistiv derzhavy skladaie svoi yepyskopski povnovazhennia [One of the biggest ecumenists of the state is making up his episcopal powers]. *Radio Svoboda*. Retrieved from: <https://www.radiosvoboda.org/a/932459.html> (дата звернення: 12.05.2024).

56. Krainyk, Kh., Rokhman, B. (2020). Heneza relihiino-filosofskykh pohliadiv Bleza Paskalia u vykladakh dukhovnykh nastoiateliv UHKTs (Sofron Mudryi) [The genesis of the religious and philosophical views of Blaise Pascal in the statements of the spiritual superiors of the UGCC (Sofron Mudryi)]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filosofiia. Istoriiia*. Vyp. 15. S. 35–39. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2020.15.7> [in Ukrainian].

57. Krainii, I. (19.02.2010). Mudryi u Vatykani [interviu dlia hazety «Ukraina moloda», 18 liutoho 2010] [Mudryi in the Vatican [interview for the newspaper «Ukraine Moloda», February 18, 2010]]. *Relihiino-informatsiina sluzhba Ukrainy*. Retrieved from: https://risu.ua/mudryi-u-vatikani_n35177 (access date 11.05.2024) [in Ukrainian].

58. Kotsur, V.P., Kotsur, A.P. (1999). Istoriohrafii istorii Ukrainy: kurs leksii [Historiography of the history of Ukraine: a course of lectures]. Chernivtsi: Zoloti lytavry, 520 s. Retrieved from: https://chtyvo.org.ua/authors/Kotsur_Anatolii/Istoriohrafii_istorii_Ukrainy_Kurs_leksii/.

59. Kukharskyi, R. (2015). Hromadska aktyvnist vladyky Sofrona Mudroho u konteksti natsionalno-patriotychnoho vykhovannia [Public activity of Bishop Sofron Mudryi in the context of national-patriotic education]. *Visnyk Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiiienka. Istorychni nauky*. Vyp. 8: do 25-richchia stvorennia kafedry istorii Ukrainy. S. 333–340. Retrieved from: <http://visnyk-history.kpnu.edu.ua/issue/view/4111>.

60. Levytskyi, O. (2011). Rozvytok partykuliarnoho prava Ukrainiskoi Hreko-Katolytskoi Tserkvy v 1957–2004 rokakh [The development of the private law of the Ukrainian Greek Catholic Church in 1957–2004]. *Naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi teolohichnoi akademii UHKTs «Dobryi pastyr». Teolohiia*. Vyp. 4. S. 46–83. Retrieved from: <http://journal.ifaz.edu.ua/index.php/gp/article/view/336> [in Ukrainian].

61. Levytskyi, O.O. (2016). Formuvannia dukhovenstva za normamy partykuliarnoho prava UHKTs: monohrafiia [The formation of the clergy according to the norms of the private law of the UGCC: a monograph]. Ivano-Frankivsk: Nova Zoria. 264 s. [in Ukrainian].

62. Lentsyk, V. (2003). Narys istorii Ukrainiskoi Tserkvy [Essay on the history of the Ukrainian Church.]. Lviv: Svichado. 600 s. [in Ukrainian].

63. Martsinivska, D. (2017–2018). Vnesok ottziv Chynu Vasyliia Velykoho u rozvytok ukrainiskoi teolohichnoi osvity [The contribution of the fathers of the Order of Basil the Great to the development of Ukrainian theological education]. *Karpaty: liudyna, etnos, tsyvilizatsiia*. Vyp. 7–8. S. 239–244. Retrieved from: <https://carpathiansjournal.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/76/2018/11/Дарина-Марціновська.pdf> [in Ukrainian].

64. Marchuk, V. (2016). Tserkva, dukhovnist, natsiia: Ukrainiska hreko-katolytska tserkva v suspilnomu zhytti Ukrainy XX st. [Church, spirituality, nation: the Ukrainian Greek Catholic Church in the social life of Ukraine in the 20th century.] / Prykarpatskyi universytet im. V. Stefanyka. 2-e vyd. Ivano-Frankivsk: Yaryna. 464 s. Retrieved from: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/11520> [in Ukrainian].

65. Maslii, O. (2024). Hreko-katolytska parafiia m. Zolochiva v dytiachi ta yunatski roky yepyskopa Sofrona Mudroho (1923–1944) [The Greek Catholic parish of Zolochiv during the childhood and youth years of Bishop Sofron Mudryi (1923–1944)]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. Vyp. 71, tom 3. S. 12–18. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-3-2> [in Ukrainian].

66. Maslii, O.-A., Hutsuliak, V. (2024). Yepyskopska khirotoniia vladyky Sofrona Mudroho 12 travnia 1996 r. [Episcopal ordination of Bishop Sofron Mudryi on May 12, 1996.]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filosofiia. Istoriiia*. Vyp. 19, ch. 1. S. 145–152. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.12> [in Ukrainian].

67. Maslii, O.-A., Parkhomuk, V. (2024). Vladyka Sofron Mudryi ta ukraïnskyi viddil radio «Vatykan»: na osnovi interviiu ta spomyniv (1965–1994 rr.) [Bishop Sofron Mudryi and the Ukrainian Department of Vatican Radio: Based on Interviews and Memories (1965–1994)]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filosofiia. Istoriiia*. Vyp. 19, ch. 1. S. 153–163. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.13> [in Ukrainian].

68. Maslii, O.-A., Yunher, S. (2024). Spryanniia vladyky Sofrona Mudroho ChSVV u vidnovlenni ta rozvytku

vidpustovoho mistsia Kryloskoi chudotvornoï ikony Bohomateri ta arkhypastyrski vizyty v s. Krylos [The assistance of Bishop Sofron Mudryi of the ChSVV in the restoration and development of the resting place of the Krylos miraculous icon of the Mother of God and archpastoral visits to the village. Krylos]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filosofiia. Istoriiia*. Vyp. 19, ch. 1. S. 77–82. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.8> [in Ukrainian].

69. Mudryi, S. (2007). Yevkharystiine soprychastia – vyklyk tradytsii ta suchasnosti dlia tradytsiinykh tserkov [Eucharistic communion is a challenge of tradition and modernity for traditional churches]. *Naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi teolohichnoi akademii UHKTs «Dobryi Pastyr»*. Teolohiia. Vyp. 1. S. 7–9. Retrieved from: <http://journal.ifaz.edu.ua/index.php/gp/article/view/248>.

70. Mudryi, S. (1999a). Znachennia Halytskoi mytropolii i Tserkvy v istorii Ukrainy [The importance of the Galician Metropolis and the Church in the history of Ukraine]. *Kyivska Tserkva*. № 2–3. S. 20–22 [in Ukrainian].

71. Mudryi, S. (1999b). Znachennia Halytskoi mytropolii i Tserkvy v istorii Ukrainy [The importance of the Galician Metropolis and the Church in the history of Ukraine]. *Khrystyianska spadshchyna Halytsko-Volynskoi derzhavy: tsinnisni oriientyry dukhovnoho postupu ukrainskoho narodu (prysviachuietsia 70-richchiu arkhieolohichnoho vidkryttia i 850-littiu Halytskoho kafedralnogo soboru): Materialy yuvileinoï naukovoï konferentsii / Redkolehiia: Ostafichuk B., Koval I., Ostashchuk I. ta in. Ivano-Frankivsk – Halych, 2006*. S. 24–28 [in Ukrainian].

72. Mudryi, S. (1984). Narys istorii Ukrainkoi Papskoi kolehii sv. Yosafata v Rymi [Essay on the history of the Ukrainian Pontifical College of St. Jehoshaphat in Rome]. Rym: Vydavnytstvo OO. Vasyliian. 197 s. Retrieved from: <https://diasporiana.org.ua/ukrainica/18019-mudryi-s-o-naris-istoriyi-ukrayinskoyi-papskoyi-kolegiyi-sv-yosafata-v-rimi/> [in Ukrainian].

73. Mudryi, S. (2008). Pid opikoïu Bozhoho Provydinnia [Under the care of God's Providence]. Ivano-Frankivsk: Nova Zoria. 216 s. [in Ukrainian].

74. Mudryi, S. (2014). Pro sumlinnia liudyny: Dopovid, vyholoshena na konferentsii v Pidliutomu 17.06.2003 r. [About the conscience of a person: Report delivered at the conference in Pidlyuty on 06.17.2003.]. *Naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoho bohoslavskoho universytetu UHKTs «Dobryi Pastyr»*. Bohoslovia. Vyp. 5. S. 314–317. Retrieved from: <http://journal.ifaz.edu.ua/index.php/gp/article/view/38> [in Ukrainian].

75. Mudryi, S. (2002–2011). Slova [Words]. Ivano-Frankivsk: Vydavnytstvo Teolohichnoi Akademii. Vypusk 1. 2002. 168 s.; Vypusk 2. 2004. 216 s.; Vypusk 3. 2008. 352 s.; Vypusk 4. 2009. 308 s.; Vypusk 5. 2011. 272 s. [in Ukrainian].

76. Mudryi, S. (2004). Ukrainska Hreko-Katolytska Tserkva u dvadtsiatomu stolitti: triumf, trahediia, vidrodzhennia. *Etnokulturni protsesy v ukrainskomu urbanizovanomu seredovyshchi KhKh stolittia*. Zbirnyk nauково-teoretychnykh statei / hol. red. S. P. Pavliuk. Ivano-Frankivsk: Nova Zoria. S. 58–60.

77. Mudryi, S., Deliatynskyi, R. (2011). «Tse bude znak pobidy Khrysta nad ateizmom»: Rozмова z rektorom Ivano-Frankivskoi Teolohichnoi Akademii, yepyskopom Sofronom Mudrym ChSVV [«This will be a sign of Christ's victory over atheism»: Conversation with the rector of the Ivano-Frankivsk Theological Academy, Bishop Sofron Mudryi of the OSBM]. *Nova Zoria*. 20 zhovtnia. Ch. 23 (899). S. 1, 4. Retrieved from: <http://novazorya.if.ua/last/282-this-will-mark-the-victory-of-christ-over-atheism> (access date 18.06.2024) [in Ukrainian].

78. Na Ivano-Frankivshchyni vidznachaiut 100-richchia z dnia narodzhennia vladyky Sofrona Mudroho (27.11.2023). [Ivano-Frankivsk region celebrates the 100th anniversary of the birth of Bishop Sofron Mudryi]. *Relihiino-informatsiina sluzhba Ukrainy*. Retrieved from: https://risu.ua/na-frankivshchyni-vidznachayut-100-richchya-z-dnya-narodzhennya-vladyky-sofrona-mudrogo_n144270 (access date 11.05.2024) [in Ukrainian].

79. Vehesh, M., Kontsur-Karabinovych, N., Marchuk, V., Palinchak, M. (2022). Narysy istorii Ukrainkoi Hreko-Katolytskoi Tserkvy. V dvokh tomakh. T. 1 [Essays on the history of the Ukrainian Greek Catholic Church. In two volumes. Vol. 1]. Uzhhorod. 392 s. Retrieved from: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/41005> [in Ukrainian].

80. Vehesh, M., Kontsur-Karabinovych, N., Marchuk, V., Palinchak, M. (2022). Narysy istorii Ukrainkoi Hreko-Katolytskoi Tserkvy. V dvokh tomakh. T. 2 [Essays on the history of the Ukrainian Greek Catholic Church. In two volumes. Vol. 2]. Uzhhorod. 348 s. Retrieved from: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/41006> [in Ukrainian].

81. Nechvidova, O. (02.11.2014). Sofron Mudryi: Nam nalezhyt tilky sohodni [Sofron Mudryi: We have only today]. *Relihiino-informatsiina sluzhba Ukrainy*. Retrieved from: https://risu.ua/sofron-mudryi-nam-nalezhit-tilki-sogodni_n71384 (access date 11.05.2024) [in Ukrainian].

82. Ohloblyn, O. (1969). Ukrainska tserkovna istoriografiiia [Ukrainian church historiography]. *Ukrainskyi istoryk*. Ch. 4. S. 12–29. Retrieved from: <https://diasporiana.org.ua/periodika/3067-ukrayinskiy-istorik-1969-ch-4/> [in Ukrainian].

83. Pasichnyk-Rak, V. (2024). Vladyka Sofron Mudryi: znachennia Chasoslova v zhytti sviashchenyka ta Tserkvy [Bishop Sofron Mudryi: the importance of the Chronicle in the life of the priest and the Church]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovia. Filosofiia. Istoriiia*. Vyp. 19, ch. 1. S. 37–46. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.3> [in Ukrainian].

84. Patrylo, I.I. ChSVV. (1988). Dzherela i bibliografiia istoriia Ukrainkoi Tserkvy [Sources and bibliography of the

---

history of the Ukrainian Church]. Rym. T. 2. 330 s. Retrieved from: <https://diasporiana.org.ua/slovniki-dovidniki/7076-patrilo-i-o-dzherela-i-bibliografiya-istoriyi-ukrayinskoyi-tserkvi-t-2/> [in Ukrainian].

85. Patrylo, I.I. ChSVV. (1995). Dzherela i bibliohrafiia istoriia Ukrainkoi Tserkvy [Sources and bibliography of the history of the Ukrainian Church]. Rym. T. 3. 323 s. Retrieved from: <https://diasporiana.org.ua/slovniki-dovidniki/7077-patrilo-i-o-dzherela-i-bibliografiya-istoriyi-ukrayinskoyi-tserkvi-t-3/> [in Ukrainian].

86. Pena, L. (2016). Movostyl «Dukhovnykh besid» Sofrona Mudroho [The language style of «Spiritual Conversations» by Sophron Mudryi]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu*. Vyp. 772: Romano-slovianskyi dyskurs. S. 83–86. Retrieved from: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvchu_rsd_2016_772_18.pdf [in Ukrainian].

87. Pena, L. (2019). «Slova» Sofrona Mudroho: rysy movostyliu [«Words» of Sophron Mudryi: features of speech style]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu*. Vyp. 812: Romano-slov'ianskyi dyskurs. S. 53–58. Retrieved from: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvchu_rsd_2019_812_12.pdf [in Ukrainian].

88. Poliek, V. (1995). Narys istorii Ivano-Frankivskoi yeparkhii [Essay on the history of the Ivano-Frankivsk diocese]. *Shematyzm Ivano-Frankivskoi yeparkhii Ukrainkoi Hreko-Katolytskoi Tserkvy stanom na 10 lystopada 1995 roku Bozhoho* / Nadrukovano za doruchenniam Ordynariia Ivano-Frankivskoho Kyr Sofrona Dmyterka ChSVV. Redahuvannia I. Pelekhayti. Ivano-Frankivsk: Redaktsiino-vydavnychi viddil Ivano-Frankivskoi hreko-katolytskoi yeparkhii. S. 99–156 [in Ukrainian].

89. Pomer vladyka Sofron Mudryi (31.10.2014). [Bishop Sofron Mudryi died]. *CREDO Ukraina*. Retrieved from: <https://credo.pro/2014/10/124938> (access date 12.05.2024) [in Ukrainian].

90. Pomer vladyka Sofron Mudryi (31.10.2014). [Bishop Sofron Mudryi died]. *Relihiino-informatsiina sluzhba Ukrainy*. Retrieved from: https://risu.ua/pomer-vladika-ugkc-sofron-mudryi_n71370 (access date 11.05.2024) [in Ukrainian].

91. Popyk, V. (2015). Biography – biohrafika – biohrafistyka – biobibliohrafiia: poniatiyni arsenal istoryko-biohrafichnykh doslidzhen [Biography – biography – biobibliography: conceptual arsenal of historical and biographical studies]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal*. № 3. S. 122–136. Retrieved from: http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2015_3_10 [in Ukrainian].

92. Pro osnovni zasady derzhavnoi polityky u sferi utverdzhennia ukrainskoi natsionalnoi ta hromadianskoi identychnosti: Zakon Ukrainy № 2834-IXh vid 13 hrudnia 2022 roku [On the main principles of state policy in the sphere of the establishment of Ukrainian national and civil identity: Law of Ukraine No. 2834-IX of December 13, 2022]. *Verkhovna Rada Ukrainy – Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#n442> [in Ukrainian].

93. Sviatoi pamiaty Vladyka Sofron Mudryi, ChSVV, i Radio Vatykan (31.10.2014). [To the holy memory of Bishop Sofron Mudryi, OSBM, and Radio Vatican]. *Radio Vatykan*. Retrieved from: http://www.archivioradiovaticana.va/storico/2014/10/31/святої_пам'яті_владика_софрон_мудрий,_чсвв,_і_радіо_ватикан/ucr-834000 (access date 12.05.2024) [in Ukrainian].

94. Senko, D. (2021). Kulturno-osvitnia diialnist Ivano-Frankivskoi arkhieparkhii UHKTs (1989–2020 rr.): diplomna robota na zdobuttia druho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity [Cultural and educational activities of the Ivano-Frankivsk Archdiocese of the UGCC (1989–2020): thesis for the second (master's) level of higher education] / kerivnyk A. I. Mishchuk, retsenzent O. I. Yehreshii; DVNZ «Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka». Ivano-Frankivsk, 98 s. Retrieved from: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/17566/1/Сенько%20В.%20Дипломна%20робота.%202021%20р..pdf> [in Ukrainian].

95. Slovo Blazhennishoho Sviatoslava Shevchuka do uchasnykiv naukovo konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu «Zhyttia i diialnist vladyky Sofrona Mudroho» (2024). [Speech of His Beatitude Svyatoslav Shevchuk to the participants of the scientific conference with international participation «The Life and Activities of Bishop Sofron Mudryi»]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho. Bohoslovnia. Filosofia. Istoriiia*. Vyp. 19, ch. 1. S. 11. Retrieved from: <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/418> [in Ukrainian].

96. Sofron (Mudryi) [Sofron (Mudryi)]. *Wikipediia*. Retrieved from: <https://uk.wikipedia.org/w/index.php?curid=221695> (access date 12.05.2024) [in Ukrainian].

97. Sofron Mudryi [Sofron Mudryi]. *Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka*. Retrieved from: <https://pnu.edu.ua/6248-2/> (access date 12.05.2024) [in Ukrainian].

98. Sohodni mynaie shosta richnytsia smerti Vladyky Sofrona Mudroho (31.10.2020). [Today is the sixth anniversary of the death of Lord Sofron Mudryi]. Ivano-Frankivska dukhovna seminariia im. svshchmch. Yosafata UHKTs. Retrieved from: <https://ifds.if.ua/sohodni-mynaie-shosta-richnytsia-smerti-vladyky-sofron-mudroho/> (access date 12.05.2024) [in Ukrainian].

99. Treti rokovyny smerti vladyky Sofrona Mudroho (31.10.2017). [The third anniversary of the death of Bishop Sofron

- Mudryi]. *CREDO Ukraina*. Retrieved from: <https://credo.pro/2017/10/193002> (access date 12.05.2024) [in Ukrainian].
100. Sharan, O., Dzhoholyk, S. (uklad.); Horban, H., Babii, L. (co-edit.). (2019). UHKTs. Istorii. Vidrozhennia. Ispovidnyky viry: do 30-richchia vykhodu z pidpillia Ukrainskoi Hreko-Katolytskoi Tserkvy: bibliografichni pokazhchyk [UGCC History. Renaissance. Confessors of faith: to the 30th anniversary of the exit from the underground of the Ukrainian Greek-Catholic Church: bibliographic index] / Ivano-Frankivska OUNB im. I. Franka. Ivano-Frankivsk. 76 s. Retrieved from: <https://www.calameo.com/books/002820791faa8c5680919> [in Ukrainian].
101. Ukrainska sektsiia Radio Vatykan sviatkuie 70-litnii yuvilei (29.03.2010). [The Ukrainian section of Vatican Radio is celebrating its 70th anniversary]. *Relihiino-informatsiina sluzhba Ukrainy*. Retrieved from: https://risu.ua/ukrajinska-sekciya-radio-vatikan-svyatkuye-70-litniy-yuviley_n36073 (дата звернення: 11.05.2024) [in Ukrainian].
102. Film-portret «Pid pokrovom Bozhoho Provydinnia» (02.09.2014). [Portrait film «Under the Cover of Divine Providence»]. *Misiia «Apostol»: YouTube-kanal*. Retrieved from: https://www.youtube.com/watch?v=sh16Vqz_eVc (access date 12.05.2024) [in Ukrainian].
103. Khortyk, O. (2014). Suchasnyi stan ukrainskoi kanonistyky [The current state of Ukrainian canonism]. *Naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho «Dobryi Pastyr»*. *Bohoslovia*. Vyp. 5. S. 76–83. Retrieved from: <http://journal.ifaiz.edu.ua/index.php/gp/article/view/44> [in Ukrainian].
104. Tsypertiuk, I. (2016). Radio «Vatykan»: istoryko-funktsionalni osoblyvosti roboty [Radio «Vatican»: historical and functional features of work]. *Tele- ta radiozhurnalistyka*. Vyp. 15. S. 88–95. Retrieved from: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Tir_2016_15_15.pdf [in Ukrainian].
105. Tsypertiuk, I. (2016). Rol yepyskopa Sofrona Mudroho u stanovlenni ta rozvytku ukrainskoi redaktsii radio «Vatykan» [The role of Bishop Sofron the Wise in the establishment and development of the Ukrainian editorial office of Radio «Vatican»]. *Masova komunikatsiia: istoriia, sohodennia, perspektyvy*. № 9-10 (7). S. 154–159. Retrieved from: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/12125/1/Tsypertyuk%20I.pdf> [in Ukrainian].
106. Shematyzm Ivano-Frankivskoi yeparkhii Ukrainskoi Hreko-Katolytskoi Tserkvy stanom na 10 lystopada 1995 roku Bozhoho [Schematism of the Ivano-Frankivsk Diocese of the Ukrainian Greek Catholic Church as of November 10, 1995] / Nadrukovano za doruchenniam Ordynariia Ivano-Frankivskoho Kyr Sofrona Dmyterka ChSVV. Redahuvannia I. Pelekhatyi. Ivano-Frankivsk: Redaktsiino-vydavnychiy viddil Ivano-Frankivskoi hreko-katolytskoi yeparkhii, 1995. 160 s. [in Ukrainian].
107. Yakovenko, N. (2007). Vstup do istorii [Introduction to history]. Kyiv: Krytyka. 376 s. Retrieved from: https://chtyvo.org.ua/authors/Yakovenko_Natalia/Vstup_do_istorii/ [in Ukrainian].
108. Yatsyshyn, A., Tymkiv, L. (2024). Sviate Pysmo yak osoblyva sfera zatsikavlennia naukovoï, propovidnytskoi ta perekladatskoi diialnosti yepyskopa Sofrona Mudroho [The Holy Scriptures as a special area of interest of the scientific, preaching and translation activities of Bishop Sofron Mudryi]. *Dobryi Pastyr: naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoi akademii Ivana Zolotoustoho*. *Bohoslovia. Filosofia. Istorii*. Vyp. 19, ch. 1. S. 47–53. DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2024.19.1.4> [in Ukrainian].
109. Blażejowskyj, D. (1984). Byzantine Kyivan Rite Students in Pontifical Colleges, and in Seminaries, Universities and Institutes of Central and Western Europe (1576–1983) / *Analecta OSBM*, ser. 2, sect. 2, vol. 43. Rome: PP. Basiliani. 366 p. Retrieved from: https://chtyvo.org.ua/authors/Blazejiovskyi_Dmytro/Series_II_Sectio_I_Vol_43_Blaejovskij_D_Byzantine_Kyivan_Rite_Students_in_Pontifical_Colleges_and_in/ [in English].

Додаток 1

Владика Софрон Мудрий: офіційний портрет

Джерело: Владика Софрон Мудрий. Синод єпископів УГКЦ. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/vladyka-sofron-mudryy-472/>.